N°. 234. NIEUW AMSTERDAMSCH A°. 1861.

HANDELS- EN EFFECTENBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam.. f 6.25.
Voor de overige Steden des Rijks......................... » 7.25.
Afzonderlijke Couranten................................. » 0.10.

Maandag 26 Augustus,
BUREAU VAN UITGAVE, Singel, G. 343.

PRIJS DER ADVERTENTIëN:
zegel niet medegerekend, voor elken regel.............. f 0.20.
Voor Huwelijks-, Geboorte- en Doodberigten.............. » 0.90.
Verschijnt dagelijks. — Brieven Franco.

Verzoeke alle brieven te adresseren aan de Directie of Redactie van het Blad.

Tweede Editie.
Zondag-avond.

BUITENLAND.

Frankrijk.

PARIJS, 23 Aug. Men is hier algemeen verwonderd, over de vreemde rol, die de regering ten opzigte van de Italiaansche quaestie neemt. Er geschiedt tegenwoordig zooveel tegenstrijdigs, dat men werkelijk de bedoelingen der regering niet meer begrijpt. Zoo merkt men thans op, dat de heer de Gramont zijn post als ambassadeur bij het hof te Rome zal blijven behouden. Iedereen weet, dat de heer de Gramont nimmer aan de mogelijkheid van het bestaan van een eenig Italië heeft geloofd en dat hij een bepaalde voorstander is van de pauselijke wereldlijke magt. Zoodanige benoeming is niet over een te brengen met die van den heer Benedetti, tot ambassadeur te Turijn, daar deze steeds voor de eenheid van Italië heeft geijverd en zijne diplomatieke handelingen dus niet goed ter gunste van de wereldlijke magt kunnen zijn.

— Een der dagbladen verzekert, dat Oostenrijk inlichtingen heeft gevraagd aan den Engelschen ambassadeur te Weenen over de landing van Engelsche troepen in de provincie Napels en het aanbieden aan generaal Cialdini van eene halve batterij met de noodige ammunitie tot wapening van het fort St. Elme. Ook zegt men, dat de Fransche regering daaromtrent inlichtingen aan de Engelsche heeft doen verzoeken.

— Men spreekt nog steeds over het huwelijk van prinses Anna Murat met den derden zoon van wijlen Oscar I, koning van Zweden, prins Nicolaas Auguste, hertog van Dalecarliën.

— Graaf Kisseleff is sedert gisteren alhier terug, waardoor alle geruchten aangaande zijne vervanging vervallen.

— Generaal Klapka is van hier naar Londen vertrokken.

— De minister van marine vertrekt morgen na het eindigen van den ministerraad of overmorgen naar La Rochelle, om den generalen raad van het departement Charente Inférieure te gaan presideren. Hij zal ongeveer eene maand wegblijven.

— De directeur der douanen heeft aan de Kamers van koophandel aangekondigd, dat, in afwachting van eene nadere regeling der handelsbetrekkingen tusschen Frankrijk en het koningrijk Italië, het thans bestaande tractaat, dat in 1850 met Sardinië is aangegaan, toepasselijk is op alle gedeelten van Italië, die onder den scepter staan van koning Victor Emmanuel.

— De *Patrie* gaat steeds voort zich vijandig tegenover Italië te toonen. Onder anderen beweert dit blad thans in een nieuw artikel over de Romeinsche quaestie, dat de Franschen Rome niet eerder kunnen verlaten, dan nadat de onlusten in het Napelsche hebben opgehouden. De algemeene meening echter is, dat die onlusten niet zullen ophouden dan nadat de Fransche troepen uit Rome zijn teruggeroepen.

— Volgens den *Pays* heeft de vorst van Servië besloten, de Montenegrijnen in hun strijd met de Turken te ondersteunen. Oostenrijk daarentegen zou van plan zijn neutraal te blijven.

— Er liep heden een gerucht, dat de jeugdige prins van Montenegro zou zijn overleden; dit gerucht is onjuist; een der officieren van den prins is gestorven.

Engeland.

LONDEN, 23 Aug. (*s' avonds.*) Morgen zal in het Curragh-kamp ter eere van de koningin eene groote revue en een spiegelgevecht plaats hebben. Maandag begeeft de koninklijke familie zich naar Castlerosse, het landgoed van lord Kenmare, en Woensdag naar de Lakes, waar eene hertenjagt zal gehouden worden. Tot Donderdag zal de koninklijke familie ten gast zijn bij den heer Herbert, te Muckross, en zich, eindelijk, Vrijdag naar Schotland inschepen.

— De prinsen Leopold en Karel van Hohenzollern zijn gisteren aan boord van het stoomfregat *Bartholomeo Diaz*, onder bevel van den hertog van Oporto, van Southampton naar Lissabon vertrokken.

— Graaf Apponyi, Oostenrijksch gezant bij het hof van St. James, is met zijne gemalin naar Oostenrijk vertrokken. Gedurende zijne afwezigheid zal graaf Wimpffen als Oostenrijksch zaakgelastigde alhier fungeren.

— Naardien de voorraad Amerikaansche katoen te Liverpool op 9 dezer nog slechts 709,000 balen bedroeg en zich thans geen enkele baal Amerikaansche katoen op weg naar Engeland bevindt, zal de voorraad van genoemde grondstof, volgens de wekelijksche statistiek van het verbruik te vorigen jare, den 21sten November dezes jaars geheel verbruikt zijn. Voegt men hierbij, dat men te New-Orleans overeengekomen is, om geen katoen naar de uitvoer-havens te zenden, zoolang de blokkade niet voor goed is opgeheven, dan moet men erkennen, dat de vooruitzigten ten deze alles behalve bemoedigend zijn. Daarentegen zijn thans 304,000 balen katoen op weg van Indië naar Engeland tegen slechts 174,000 balen omstreeks denzelfden tijd te vorigen jare.

— De *Times* bevat thans een nader verslag van het banket te Sheffield, waar de heer Roebuck zijne vermaarde redevoering heeft uitgesproken (*zie ons blad van gisteren en eergisteren*), uit welk nader verslag blijkt, dat de Fransche vice-consul te Sheffield, de heer Bourdillon, op het einde van het gastmaal het woord opvatte en der vergadering de verzekering gaf, dat Engeland zeer gerust kon zijn, aangezien zijn keizer in het minst niet aan een inval in Engeland dacht, maar er veeleer naar streeft, om de alliantie met Engeland te versterken.

— De jury heeft in de zaak van den baron de Vidil een verdict uitgebragt, waarbij hij wordt schuldig verklaard van zijn zoon op onwettige wijze te hebben gewond. Het criminele hof heeft den baron diensvolgens tot twaalf maanden dwangarbeid veroordeeld. De De zoon, die bleef weigeren getuigenis af te leggen, werd tot eene maand gevangenzitting in *Qeeen's Bench* veroordeeld. De baron (de vader) was gedurende den loop der debatten zeer opgeruimd. Hij hoorde het verdict der jury aan, zonder de minste ontroering te doen blijken, nam daarna zijn hoed en verliet de zaal met de grootste onverschilligheid. De zaal der teregtzitting en de toegangen daartoe waren zoo vol met nieuwsgierigen, dat het den verslaggevers der drukpers slechts met de grootste moeite gelukte, zich een doortogt te banen.

— Een detachement, bestaande uit zes sapeurs van het corps ingenieurs, onder bevel van den luitenant De la Pour French, heeft zich naar Frankrijk begeven, ten einde met Fransche en Russische ingenieurs zamen te werken, om uniformiteit te brengen in het triangulaarstelsel, door één meridiaan vast te stellen, in plaats van de thans gebruikelijke drie (Greenwich, Parijs en St. Petersburg) en zoo doende de kaarten van alle landen te doen overeenstemmen.

— Men zegt, dat de heer Dorning de drie stoomschepen *Leopold*, *Prinses Charlotte* en *Southampton*, bekend als de tegenhangers van het stoomschip *Prince Albert*, van de Galway-lijn, voor £ 50,000 heeft aangekocht. De drie eerstgenoemde schepen, die vóór eenige jaren voor rekening van de Belgische regering werden gebouwd, hebben oorspronkelijk £ 220,000 gekost. Men zegt, dat zij zullen gebezigd worden voor eene dienst van Liverpool of Southampton via Galway naar New-York.

— Uit Warschau wordt gemeld, dat eenige hooggeplaatste Poolsche dames, uit erkentelijkheid voor de in het Engelsche parlement geuite sympathiën jegens Polen, een fraai kussen voor koningin Victoria geborduurd en het den Britschen consul-generaal ter expeditie hebben overhandigd.

— Volgens een te Edinburgh verschijnend dagblad, laat kapitein John M'Donald voor zijne grootmoeder Flora M'Donald, op het kerkhof te Kilmure, op het eiland Skye, een grafsteen oprigten, waarop o. a. de volgende regels zullen voorkomen: »Met behulp der Voorzienigheid redde zij prins Karl Eduard Stuart van den dood op het schavot en behoedde zoodoende het Hannoversche huis voor het verwijt van een onstaatkundigen geregtelijken moord".

— Volgens brieven uit New-York, begeeft prins Napoleon zich ook naar Zuid-Amerika.

— De New-Yorksche bladen redeneren over het waarschijnlijk bezoek van prins Napoleon te Richmond in Virginia en de *New-York Herald* vreest dat dit bezoek spoedig zou worden opgevolgd door de erkenning der Zuidelijke Staten door het Fransch gouvernement. Hetzelfde blad voorspelt, dat in het laatste geval Engeland zich onmiddellijk ter gunste van het federaal gouvernement zou verklaren — eene verwachting die onder geene omstandigheid zal worden verwezenlijkt. Het is meer waarschijnlijk dat, indien Frankrijk de Zuidelijke Staten erkent, Engeland onmiddellijk dat voorbeeld zou volgen.

Duitschland.

WEENEN, 22 Aug. De ontbinding van den Hongaarschen landdag heeft, hoezeer niet onverwacht komende, hier allerwege een diepen en ernstigen indruk gemaakt. Ter beurze heeft reeds Maandag de verwachting van dezen maatregel het zilver 2½ pCt. doen stijgen. Ook in diplomatieke kringen is deze gebeurtenis zeer ernstig opgenomen, en een vertegenwoordiger eener vreemde mogendheid moet, toen hem deze ontbinding als vast besloten werd aangekondigd, gezegd hebben: „*L'Autriche marche maintenant à l'inconnu*".

— Sedert een paar dagen bevindt de staatsminister von Schmerling zich te Linz, waar hij als getuige optreedt bij de echtvereeniging van den stadhouder baron Eduard Bach met mejufvrouw von Pistori. Morgen wordt hij hier terugverwacht.

— Volgens de *Oesterr. Ztg.*, is er sprake van, om den afkoop van den Elbetol te bewerken, nadat alle pogingen, om dien tol te doen afschaffen of althans verligten, bij de daarbij betrokken regeringen hebben schipbreuk geleden. Er schijnt kans te bestaan, dat zij meer genegen zullen zijn tot den thans besproken maatregel.

— Ondanks de talrijke geld- en gevangenisstraffen, welke thans in Galicië tegen het zingen van Poolsche nationale liederen in de kerken worden uitgesproken, wordt evenwel het „God, die de Polen", enz. dagelijks bij alle kerkelijke plegtigheden, zoowel te Lemberg als in de provincie gezongen.

— De voorlaatste zitting van het hoogerhuis te Pesth, waarin het protest van het lagerhuis tegen de ontbinding van den landdag werd goedgekeurd, leverde, toevalligerwijs, een vrij somber tafereel op. De vergadering was te 6 ure aangeschreven, doch kon pas ten 7 ure worden geopend, zoodat het spoedig stikdonker was geworden. Daar de vergaderzaal niet voor avondzittingen was ingerigt, moest men in der haast een paar kaarsen ontbieden, die voor den president en op de tafel der stenographen werden geplaatst. Bij dit flaauwe schijnsel zaten de schaars opgekomen magnaten half in het duister, en sloten zich zoo bij het protest aan; alleen de kardinaal-primaat en de tavernicus onthielden zich daarbij van de stemming. — In de zitting van het lagerhuis nam de voormalige hofkanselier, baron Vay, voor het eerst als afgevaardigde zitting en werd met veel geestdrift begroet.

— Voor eenige dagen is in het Israëlietisch gasthuis te Pesth, de persoon van L. Pollak gestorven, die den hoogstzeldzamen leeftijd van 113 jaren had bereikt. De overledene behoorde tot de werkende klasse en arbeidde nog tot voor weinige jaren met lust en kracht.

— In den afgeloopen nacht is aan het spoorwegstation te Reichenberg (Bohemen) een schrikkelijke brand uitgebarsten. Bij het afzenden der dépêche stonden drie bergplaatsen voor de machines in lichtelaaije vlam.

— Men schrijft uit Constantinopel, dat de sultan besloten heeft, een klein spiegelgevecht ter zee te doen uitvoeren, hetgeen hem in de gelegenheid zal stellen, aan de daaraan deelnemende zeelieden wel niet hunne achterstallige soldij, doch althans eenige geschenken uit te keeren. Ook meldt men, dat de uniform van alle Turksche officieren moet veranderd worden; hun rok moet voortaan op de borst geopend zijn, zoodat men het hemd kan zien, dat dagelijks versch gewasschen moet wezen; men keurt dezen maatregel zeer goed, doch kan dien niet wel in verband brengen met het achterstallig blijven hunner soldij!

BERLIJN, 24 Aug. Bij de aanstaande krooningsplegtigheden zal, naar men verneemt, de keizer van Oostenrijk zich laten vertegenwoordigen door aartshertog Wilhelm, die door den veldmaarschalk, prins Windischgrätz, herwaarts zal worden vergezeld.

— Baron von Meusebach, Pruissisch gezant in Brazilie, die, gelijk men weet, ernstig ongesteld is geworden, is op de terugreis herwaarts voor eenige dagen te Hamburg aangekomen.

— Prins Bariatinsky, Russisch generaal, bekend door zijne overwinningen in den Kaukasus, is uit St. Petersburg te Stettijn aangekomen en zal zich van daar, over deze hoofdstad, naar eene Duitsche badplaats begeven, om er genezing te zoeken van een ernstig voeteuvel.

— De officieuse *Allg. Pr. Ztg.* bestrijdt het beweren, dat prins Hohenzollern zou hebben te kennen gegeven, nog slechts tot de krooningsplegtigheden de betrekking van minister-president te willen vervullen, doch erkent, dat zijn gezondheidstoestand niet zeer bevredigend is, zoodat zijne geneesheeren hem hebben geraden, het wintersaizoen onder een zachter klimaat door te brengen.

— De graaf von Pourtalès, die alhier is aangekomen, is niet, zoo als abusievelijk gemeld werd, de Pruissische gezant bij het Fransche hof, maar diens broeder, graaf Wilhelm.

FRANKFORT, 23 Aug. Men zal zich eene zaak herinneren, welke voor een paar maanden hier veel sensatie maakte, de mishandeling namelijk van den secretaris van den Noord-Amerikaanschen consulgeneraal door eenige Pruissische officieren. Naar men thans verneemt, zijn deze officieren tot eenige maanden vesting-arrest veroordeeld.

— In eene heden te Heidelberg gehouden algemeene vergadering der Duitsche nationale vereeniging, werd eenparig besloten tot het uitbrengen der verklaring, dat het als de dringendste pligt van de leden dezer vereeniging was te beschouwen om, ieder in zijn land, al het mogelijke in het werk te stellen, opdat allerwege in 's lands vertegenwoordiging slechts zulke mannen gekozen worden, welke gezind zijn ter gunste van een centraal beheer en een algemeen parlement voor Duitschland.

— Luidens mededeelingen uit Hannover, heerscht er eene groote crisis in het ministerie. Het schijnt echter, dat graaf von Borries aan het bewind zal blijven en des noods zal worden belast met de zamenstelling van een nieuw kabinet.

— Aanstaanden Maandag zal te Hannover eene algemeene vergadering van de Gustaaf-Adolfs-vereeniging worden geopend, waarbij voor het eerst ook afgevaardigden uit Oostenrijk zullen tegenwoordig zijn.

— Naar men uit Hannover schrijft, is er niets bekend van eene conferentie, welke daar zou gehouden worden, om tot eene vierde lezing over te gaan van het te Neurenberg ontworpen algemeen Duitsch wetboek van koophandel.

België.

BRUSSEL, 24 Aug. Koning Max van Beijeren is gisteren avond ten 6 ure te Ostende aangekomen. Ten 7 ure legde hij er een bezoek af bij den koning van Pruissen, die zich juist met den groothertog van Baden aan tafel bevond, waarna de drie souvereinen een vrij langdurig onderhoud hielden. Koning Max zal waarschijnlijk reeds heden avond of uiterlijk morgen ochtend weder van Ostende vertrekken.

— Een koopman in oude kleêren te Luik heeft een koddig middel uitgevonden, om de oude broeken, die in zijn winkel hangen, aan den man te brengen. Hij koopt namelijk oude, buiten dienst gestelde porte-monnaies op, en steekt er een in den zak van elken broek, dien hij te koop hangt. Zoodra nu een kooper den broek aanpast en onwillekeurig de handen in de zakken steekt, voelt hij er de porte-monnaie, denkt een schat te zullen vinden, waarvan de koopman niets wist, haast zich dan ook zonder afdingen den broek te koopen, en spoedt zich heen, om weldra te ontwaren, welken schat de koopman hem had achtergelaten.

BINNENLAND.

Officiële berigten.

Z. M. heeft tot lid en voorzitter van den raad van toezigt op de spoorwegdiensten en lid van de commissie voor de Staatsspoorwegen *benoemd* den heer J. P. de Bordes, kapitein van het corps ingenieurs, mineurs en sapeurs, thans secretaris van die commissie, en tot lid van de commissie voor de Staatsspoorwegen, den heer Mr. P. P. van Bosse, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; aan den heer F. Leciague, op zijn verzoek, *eervol ontslag verleend* als consul der Nederlanden te Bahia, en in zijne plaats *benoemd* de heer R. Depperman; den heer Antonio Alves Machado de Audrade Carvalho, te Rotterdam, erkend als consul-generaal van Brazilië in de Nederlanden; den gepensioneerden kapitein ter zee A. C. van Braam Houckgeest, op zijn verzoek, met den laatsten September a. s., *eervol* ontheven van de hem opgedragen betrekking van equipagemeester der marine te Willemsoord, onder dankbetuiging voor de door hem daarin bewezen diensten; gemelden hoofdofficier, onder intrekking van het hem bij Zr. Ms. besluit van den 6den November 1856, N°. 66, toegekende, doch stilgestaan hebbende pensioen, met den 1sten October a. s. op nieuw een pensioen verleend van f 1800; de betrekking van equipagiemeester der marine te Willemsoord met den 1sten October a. s. *opgedragen* aan den gepensioneerden kapitein ter zee, W. H. Dittlof Tjassens, met ophouding van het thans door hem genoten wordende pensioen; den schout-bij-nacht J. May, thans non-actief, *opgedragen* de betrekking van commandant der zeemagt in Oost-Indië en inspecteur der marine aldaar, ter vervanging van den nu daarmede belasten schout-bij-nacht G. Vogelpoot.

De audientie van den Minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst enz. zal op Donderdag den 29sten Augustus aanstaande, geene plaats hebben.

Een regeringstelegram, gedagteekend Buitenzorg 14 Julij 1861, luidt: »Geen bijzonder nieuws". (*St. Ct.*)

AMSTERDAM, 25 Augustus.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon, den heer P. Thielings, R. K. Pastoor te Goes.

Men berigt ons het volgende:

Door den heer A. Kayser, pharmaceut te St. Josse ten Noode, geagreëerd bij de administratie der spoorwegen, posterijen en telegraphen in België, aan Z. M. den Koning der Nederlanden aangeboden zijnde eene hoogst doelmatig ingerigte verzameling heel- en geneeskundige benoodigdheden, uitsluitend voor spoortreinen bestemd, welke verzameling van zijne vinding hem alle eer aandoet, heeft het Z. M. behaagd, hoogstdeszelfs goedkeuring daarover in een vleijenden brief aan den heer Kaiser te doen kennen en hem met eene prachtige doekspeld in brillanten te vereeren. (*Stoompost.*)

Dezer dagen is door eenige dagbladen medegedeeld: »dat bij de Regering het voornemen zou bestaan, om bij de telegraphie voortaan geen leerlingen meer aan te stellen, gelijk zulks tot nu toe het geval is, maar bij de groote opgewektheid van jongelieden voor dit vak, gelegenheid te geven tot plaatsing zonder bezoldiging, bij wijze van surnumerair, en dat daartegenover de bezoldigingen der telegraphisten verhooging zullen ondergaan". — Wij zijn van goederhand uitgenoodigd, dit berigt voor geheel ongegrond te verklaren. (*Stoomp.*).

Men meldt uit 's Hertogenbosch van den 22 dezer: Ook hier zijn de heeren ingenieurs bezig met de rigting, welke de Zuider-spoorweg van Utrecht over Culenborg, 's Hertogenbosch, Boxtel naar Maastricht nemen zal, af te bakenen. De weg zal, naar men hoort, door een gedeelte dezer stad loopen. Waarschijnlijk zal de weg gelegd worden over de Maas en het fort Crevecoeur, om door Bosscheveld de stad bij de St. Janspoort in te komen. Het stations-gebouw zal worden gebragt op den Uilenberg. De weg zal vervolgd worden langs Vucht, Esch en Boxtel. Tusschen Esch en Boxtel, op een ½ uur afstands van laatstgemelde gemeente, zou het hoofd-station komen.

De Vereeniging tot Weldadigheid of Aloysius-vereeniging alhier zal, naar wij vernemen, eerstdaags eene loterij houden, ten behoeve van arme huisgezinnen, die door hare leden bezocht worden. Reeds zijn daarvoor eene menigte prijzen ontvangen; ook heeft het H. M. de Koningin behaagd, een kostbaar meubelstuk tot dat einde aan het bestuur der vereeniging te zenden.

Uit Gorinchem meldt men van 23 dezer: Als iets buitengewoons voor dit jaar verdient vermelding, dat den 15den dezer bij C. Schasy Mz., te Opijnen, een struik aardappelen van zijnen akker is gerooid, waaraan 165 stuks hingen; van dezen waren 60 stuks vrij groot en de qualiteit muntte verre boven alle andere soorten uit.

Door den heer W. F. del Campo, genaamd Camp, gepensioneerd majoor-ingenieur en burgemeester van St. Philipsland, is eene memorie gerigt aan den Minister van Binnenlandsche zaken, wegens de aansluiting der eilanden Schouwen en Duiveland aan de staats-spoorwegen.

De steller gaat uit van het denkbeeld dat — hoewel het gansche Zeeuwsche volk zich verheugt over de vooruitzigten, welke door de goedkeuring der dading met de Ooster-Schelde-maatschappij zijn geopend voor de verwezenlijking van den Zeeuwschen spoorweg — die weg moet beschouwd worden meer bepaald van belang te zijn voor de eilanden Walcheren en Zuid-Beveland, en dat de overige eilanden slechts in meer of min beperkten zin daardoor kunnen worden gebaat. (*M. Ct.*)

Eenige ingezetenen van Goes hebben aan heeren Gedeputeerde Staten hun bezwaar kenbaar gemaakt tegen de ter visie gelegen hebbende gemeenterekening over 1860. Het bezwaar betreft den post voor sas- en havengeld, waarop ruim f 2000 te weinig zou zijn verantwoord, wegens door den raad in strijd met de wet verleende privilegiën aan enkele personen. (*M. Ct.*)

Uit Bergen-op-Zoom wordt van 22 Augustus gemeld: In deze omstreken is men druk bezig met het rooijen van aardappelen; de qualiteit is vrij goed en de opbrengst overtreft de verwachting, daar er in den beginne veel vrees voor de ziekte bestond, die zich echter maar tot eenige laaggelegen akkers heeft bepaald, en lang niet in dien graad als vroegere jaren; doch iets dat wij thans betreuren is, dat niet alleen voor Zeeland, maar zelfs voor Zuid-Holland dit product wordt opgekocht tegen den hoogen prijs van f 4 per mud. (*N. R. C.*)

Door Dr. van Dissel te Hattem is tegen den binnenmuur van den kerktoren aldaar eene muurschilderij ontdekt op twee tafelen, bevattende de tien geboden, benevens de twee groote geboden, in gothisch schrift, van het jaar 1631. De tekst is volgens de Liesveltsche vertaling; het geheel is omgeven met fraai bewerkten rand en lofwerk en is 5 el hoog tegen 2 el breed. Het stuk wordt gerepareerd en zal aan de vele bezoekers van Hattem en Molencate niet onbelangrijk voorkomen, daar het uniek is en uit een tijd, toen de kunst nog gebezigd werd om het inwendige der kerken te versieren. Als vroegere parochiekerk en als kunststuk der bouwkunde is het gebouw zelf zeer merkwaardig.

Bij beschikkingen van den Minister van Justitie, hebben de hierna volgende veranderingen en de volgende benoeming bij het personeel der rijks-veldwacht plaats gehad, te weten: 1°. is ontslagen, wegens pligtverzuim en ongeschiktheid tot verdere waarneming der dienst, de rijks-veldwachter der 3de klasse, F. Kroes, gestationeerd te Zwolle; 2°. is ingetrokken de verplaatsing van den rijks-veldwachter der 3de klasse A. de Rooij, van Leiden naar Nieuwe Sluis, (gemeente Heenvliet); 3°. zijn vastgesteld de verplaatsingen van de rijks-veldwachters der 3de klasse: W. Bertelman, van Hilversum naar Sloten; T. M. Gijswijt, van Sloten naar Hilversum, R. Bok, van Petten naar Winkel; J. J. Sommeling, van Winkel naar Petten en J. O. Jansen, van Beverwijk naar Amsterdam; 4°. is aangesteld tot rijksveldwachter der 3de klasse, J. H. Feeven, gepasporteerd sergeant van het corps mariniers, ridder der militaire Willemsorde, 4de klasse, wonende te Leiden, (standplaats Beverwijk).

De officier van justitie te Heerenveen berigt, dat door den procureur-generaal, fungerend directeur van politie in Friesland, magtiging is verleend tot het aannemen eener gratificatie aan J. van Dieren, brigadier der rijks-veldwacht te Oldeberkoop, en aan B. van Weely en S. B. Zwikstra, rijks-veldwachters te Wolvega, hun aangeboden door eenige ingezetenen van Oost- en Weststellingwerf, ter zake van ijverige dienstvervulling.

De burgemeester van Geertruidenburg berigt dat door de zalmvisschers van Drimmelen en Geertruidenberg eene gratificatie is toegekend aan den brigadier J. Wempe, den rijks-veldwachter T. Wasifort, beiden te Dordrecht, en P. van den Berg, rijks-veldwachter (opziener der jagt en visscherij), te Dubbeldam gestationeerd, wegens aanhouding van twee zalmdieven in den Bieschbosch, in den nacht van 30 op 31 Maart jl. Tot het aannemen dier gratificatie is de vereischte magtiging verleend.

§ 's GRAVENHAGE, 24 Aug. Heden ochtend is uit de vaart van de koninginnegracht opgehaald het lijk van een manspersoon, slagersknecht. Hij werd sedert korten tijd eerst vermist.

— Heden morgen is te Scheveningen aangezet met 15 ton pekelharing en 45,000 stuks steurharing, de pink *de Noordstar*, stuurman A. Korving, reeder de heer A. E. Maas.

— In deze residentie zijn aangekomen en afgestapt aan het *Hôtel de Oude Doelen*, de heer J. W. S. Maij Esq. consul der Nederlanden te Liverpool, Z. Exc. de generaal in Russische dienst Popoff, komende van St. Petersburg, en Jules Kindt, raad van legatie te Brussel.

— Er bevinden zich thans in de residentie zoo vele vreemdelingen, dat in de meeste hotels van den eersten rang geene appartementen zijn te bekomen.

— Onze stadgenoot, de heer A. A. Knuyver, borduurwerker alhier, heeft de hem bestelde banieren voor de Rotterdamsche en 's Gravenhaagsche afdeeling van *het Metalen Kruis* voltooid. Beiden zijn prachtig met goud geborduurd; de eerste op een schild van wit satijn moiré, de tweede op een van korenblaauw fluweel met de koninklijke kroon. De ornamenten en teekeningen zijn even smaakvol en sierlijk. De banieren zullen bij de feesten te Utrecht dienen.

— Z. Exc. de Staatsraad, *Commissaris des Konings in deze provincie*, is heden namiddag van zijne *inspectiereis in de omstreken* teruggekeerd.

— De Belgische gezant bij ons Hof, baron Dujardin, is heden uit Antwerpen weder alhier teruggekeerd.

— Op Donderdag 29 dezer zal in de zaal van den Franschen schouwburg alhier, bij genoegzame deelneming, eene tooneelvoorstelling worden gegeven ten voordeele van het fonds ter ondersteuning van behoeftige tooneelkunstenaars, waarbij Mw. Valois-Sablairolles en de heer Victor Driessens de hoofdrollen zullen vervullen.

— In de residentie is aangekomen en afgestapt aan het hotel *Paulez*, de heer de Valbezen, consul-generaal van Frankrijk te Antwerpen.

— Heden is ten raadhuize alhier aanbesteed het leggen van een riool in een gedeelte van de vaart naar den Hofvijver, met de daarbij noodige kolken, vergaarputten en spuiriolen, benevens het in orde brengen van den muur der gewezen Hofpoort, waardoor aldaar een ruimer toegang naar het Binnenhof verkregen, en ook eene verfraaijing daar te plaatse aangebragt zal worden. — De minste inschrijver was de heer van Zanten alhier, voor de som van f 5150.

* BREDA, 24 Aug. Naar men zegt, is den 22sten dezer te Tilburg ontvreemd een gouden halsketen met medaillon, eene gouden broche, twee gouden oorknoppen, eene zilveren broche met twee zilveren spelden, door eenen ketting aan elkander bevestigd, waarvan verdacht wordt gehouden, zekere N. J.... oud 24 jaren, geboren te Tilburg, maar sedert geruimen tijd te Brussel woonachtig geweest, en die zich, naar men verneemt, nu weder naar België zou hebben begeven.

* BRIELLE, 23 Aug. Gisteren is alhier in de gevangenis overgebragt de persoon van L. H....., ontslagen reiziger van den heer v. V..., wijnhandelaar te Rotterdam. Gemelde persoon had op den 20sten dezer maand bij den koffijhuishouder v. d. B..., te Hellevoetsluis, eene rekening van wijnen voor voldaan geteekend en het geld opgestoken. Na aankomst van den post ontvangt v. d. B.., eene gedrukte circulaire, dat L. H. als reiziger bij den heer v. V. was ontslagen.

Onmiddellijk gaf v. d. B., achterdocht krijgende, daarvan aangifte. De ontslagen handels-reiziger had zich evenwel reeds naar het eiland Flakkee begeven, doch aldaar op last van den commissaris van policie door den Rijksveldwachter achtervolgd, is hij aangehouden en gebragt ter plaatse waar hij zich nu bevindt.

* ZALT-BOMMEL, 24 Aug. De jaarlijksche paardenmarkt, hier ter stede, zal, om den invallenden Zondag, *niet* op den 22sten, maar op den 21sten September aanst. plaats hebben. Ofschoon er geene premiën uitgereikt zullen worden, zullen evenwel de aanvoerders van paarden ontheven zijn van de betaling van markt- en veergeld over de rivier de Waal.

* APELDOORN, 24 Aug. Heden middag, ruim vijf uur, arriveerde op het Paleis het Loo, vergezeld van HDs. gouverneur Jhr. Hooft, Z. K. H. Prins Alexander, om morgen in den kring zijner Hooge betrekkingen zijn tienden jaardag te gedenken.

— Waarschijnlijk zal morgen het kamp te Milligen door den Koning, HDs. broeder, Prins Hendrik, en behuwdbroeder, den hertog van Saksen-Weimar, worden bezocht. — De godsdienstoefening zal aldaar worden bediend door Ds. P. Jas te 's Gravenhage.

* KOEVORDEN, 22 Aug. In de laatste dagen is men hier schier geen dag zonder onweersbuijen, die zoo hier als elders min of meer belangrijke schade of verwoestingen aanrigtten.

Gisteren morgen werd een landman uit het naburige gehucht *de Kalle* (Hannover), met name Pol, die met twee paarden op het land ploegende was, door den bliksem dermate getroffen, dat de man, van wien het borstbeen letterlijk verpletterd werd, onmiddellijk dood was, zoo ook een der paarden; het andere is dermate geschroeid, dat het waarschijnlijk ook aan de gevolgen zal sterven.

De verwer J. Cremer, bezig aan de as van een 80 voet hoogen molen te schilderen, viel heden daarvan naar beneden, waardoor hij ernstig gekneusd, doch zonder dat een of ander ligchaamsdeel gebroken was, werd huiswaarts gebragt.

KOEVORDEN, 23 Aug. Naar men verneemt, zal eerlang de concessie worden verleend voor het geprojecteerde kanaal van hier naar de Veenen.

Zie vervolg van het binnenland op de 4de pagina.)

Beroepingen en Promotiën.

Beroepen bij de Herv. gemeente te Rhenen, Ds. J. W. Felix, te Nieuwe Tonge.

Bij de Christelijke afgescheiden gemeenten te Lier, Ds. J. A. Jonkman, te Giessendam, en te Beilen, den kandidaat B. van den Berg.

Door het provinciaal kerkbestuur van Noord-Holland zijn tot de predikdienst toegelaten de kandidaten F. H. Gerritzen, J. C. van Heukelom en Ds. A. C. Duker, en door dat van Zeeland de kandidaten C. P. van Diest en H. A. van Gelder.

LAATSTE BERIGTEN.

STOKHOLM, 22 Augustus.

De koning wordt aanst. Maandag hier terugverwacht. Van zijne reis naar Gothenburg en Christiania schijnt Z. M. althans voorloopig te hebben afgezien.

WARSCHAU, 24 Augustus.

Gisteren nacht hebben op vele plaatsen alhier huiszoekingen plaats gehad, ten gevolge waarvan verscheidene arrestatiën zijn geschied.

PESTH, 24 Augustus.

Er zijn hier twee rescripten van de Hongaarsche hofkanselarij aangekomen, gerigt aan de *Obergespäne* (gouverneur der comitaten). Het eene rescript strekt ter geruststelling nopens 's keizers bedoelingen, en verzekert, dat de Hongaarsche constitutie zal gehandhaafd blijven. Het tweede rescript geeft de hoop te kennen, dat, in afwachting der bijeenroeping van den nieuwen landdag, de gemoederen zich rustig zullen houden, dat eene verzoening mogelijk worde. Voorts wordt daarin gezegd, dat de keizer ten plegtigste verklaard heeft, de Hongaarsche kroonlanden niet bij het keizerrijk te willen ineensmelten, maar de daaraan in 1790 toegekende autonomie en onafhankelijkheid onverminderd in stand te houden.

TURIJN, 24 Augustus.

De koning heeft het ontslag van den heer Cantelli aangenomen. Ridder Visone, intendant-generaal te Piacenza, zal hem tijdelijk vervangen. De *Opinione* bevat eene dépêche uit Lissabon, waarin wordt gemeld, dat de koning aan markies Carracciolo zijne sympathie voor Italië betuigd en den wensch geuit heeft, dat de Italiaansche zaak eene volkomene overwinning zal behalen. De heer Carracciolo werd met het grootkruis van de Christus-orde vereerd.

HAMBURG, 24 Augustus.

Granen. TARWE in loco en van buiten stil. — ROGGE in loco vast van Koningsbergen 80 ℔ per voorjaar stil, tegen de laatste noteringen te koopen. — RAAPOLIE per Oct. 25 mb., per Mei 26 mb. à 25 mb. 14 sch. — KOFFIJ. Voor eenige soorten iets hooger betaald. Omzet 6—8000 b. — ZINK zonder omzet.

PER TELEGRAAPH.

LONDEN, Heden 25 Augustus.

(*Reuters office.*) Het mail-stoomschip *Africa* is aangekomen met berigten uit New-York loopende tot 14 dezer. ILLINOIS 64½ vast. — WISSEL op Londen 107¼. — GELD ruim. — KATOEN middling 18 à 18⅛ stil. — TARWE en MEEL vaster. — KOFFIJ en SUIKER vast.

WEENEN, Heden 25 Augustus.

Een ontwerp-adres van beide huizen van den rijksraad aan den keizer houdt in: De rijksraad erkent, onder blijde dankbetuiging, 's keizers vastheid om de overgeërfde regten te handhaven, op den constitutionelen weg te blijven voortschrijden, te gelijkertijd echter de niet-Hongaarsche kroonlanden te beschermen, zonder daarom eene overeenstemming met Hongarije uit te sluiten.

NEW-YORK, 14 Augustus.

(*Reuters office.*) De bondstroepen onder generaal Lyon werden te Springfield door de separatisten geslagen; generaal Lyon werd gedood. Volgens het officiele rapport hebben de bondstroepen 800 man aan gesneuvelden en gekwetsten verloren. De bondstroepen zijn in goede orde naar Rolla teruggetrokken. 8000 man bondstroepen en 23,000 man separatisten namen aan den strijd deel; het verlies der laatsten moet ook zeer aanzienlijk zijn; volgens een gerucht zouden de generaals Price en Mac Culloch gesneuveld zijn. De generaal Wool zal het opperbevel te Monrose aanvaarden. De heer Faulkner is te Washington gearresteerd, als beschuldigd van hoog verraad. De banken van New-York, Boston en Philadelphia zullen dadelijk 50 millioen van de nieuwe leening en de overige 120 millioen tusschen nu en December nemen.

Buitenlandsche particuliere Correspondentie.

(*Particuliere corresp. van het N. Amst. Hand.- en Effectenblad.*)

ANTWERPEN, 23 Augustus.

(*Vervolg van No.* 233.)

Na in den *Cercle artistique* met eenige sprekers van den dag, waaronder Huggelmans, Madier Montjau en anderen kennis gemaakt te hebben, begaven wij ons naar ons hôtel, waar wij alle bewoners reeds in diepe rust gedompeld vonden. Ook wij begaven ons, na de indrukken van den dag te hebben opgeteekend, ter ruste, en ontwaakten den volgenden morgen bij tijds genoeg, om *vóór* den aanvang van het congres nog eene wandeling op de schansen te kunnen doen, alwaar wij honderde bedrijvige handen bezig zagen, om de voorbereidselen voor de illuminatie en het vuurwerk te maken, welke heden avond zouden plaats hebben. Ten einde het overzigt van hetgeen er Dingsdag, 20 Augustus te wachten was, gemakkelijk te maken, laten wij hier het feestprogramma voor dien dag volgen:

Dingsdag 20 Aug. 9 ure. Voortzetting van het kunst-congres. — 10 ure. De maatschappij *de Vrijheidsvrienden* zal zich stoetsgewijze naar de Groenplaats (*Place verte*) begeven, waar de uitreiking der gedenkpenningen aan de Harmonie en Fanfarmaatschappijen die aan het Festival hebben deelgenomen, zal gebeuren. — 10 ure. De maatschappij *l'Echo d'Anvers* zal aan de standplaats van 's rijks spoorweg de maatschappijen komen ontvangen, welke aan het door haar ingerigte zangfeest komen deelnemen. — 12 ure. De stoet zal stilhouden op de Groote Markt, waar al de maatschappijen te zamen voor het stadhuis twee kooren zullen uitvoeren. Van daar zullen zij naar de Groenplaats gaan, waar het festival onmiddellijk zal beginnen. Iedere maatschappij zal twee stukken naar keus uitvoeren. — 1 ure. Vergadering in den *Cercle Artistique*, om de praalgebouwen en de merkwaardigheden der stad te gaan bezoeken. — 2 ure. Uitrijden van den optogt der praalwagens en der reuzen. — 7 ure. Groote vergadering en concert in de koninklijke maatschappij *de Zoölogie*. — 8 ure. Fakkeltogt, afgaande van de Groote Markt. — 9 ure. Nachtfeest in haar locaal *de Faem*, aangeboden door de maatschappij *l'Echo d'Anvers*, aan de maatschappijen, die aan het door haar ingerigte zangfeest hebben deelgenomen. — 8½ ure. Verlichting der wandelingen der vestingwerken en vuurwerk, afgestoken aan de Vaasplaats. — 10 ure. Verlichting van O.-L.-V. toren met Bengaalsch vuur. — 10 ure. In het *Théâtre des Variétés* bal aan de vreemde kunstenaren aangeboden. Afscheidsvergadering in den *Cercle Artistique*.

Alvorens iets over de zitting van het congres te zeggen, zal ik u een en ander mededeelen, van hetgeen er gedurende die zitting in de stad voorviel. Ten 10 ure begaven zich de maatschappij *De Vrijheidsvrienden* met de uitgenoodigde harmonie-vereenigingen naar de *Place Verte*, welke den vorigen dag aan den prijskamp hadden deelgenomen, om aan de overwinnaars de prijzen uit te reiken. Ten 11 ure arriveerde met den van Brussel komenden trein een en twintig vereenigingen om deel te nemen aan het haar door de *Société lyrique l'Echo d'Anvers* aangeboden feest, en begaven zij zich in optogt naar de oude beurs, alwaar eene algemeene repetitie werd gehouden. Van daar begaven zij zich naar het stadhuis en vervolgens naar de *Place verte*, alwaar het feest onmiddellijk in de open lucht een aanvang nam, en waaraan duizende en duizende toeschouwers gratis deelnamen, zonder dat er de minste stoornis plaats vond en alles in de beste orde afliep. Waarlijk dergelijke volksfeesten dragen er veel toe bij, om het volk te beschaven en te veredelen, en het zijne eigenwaarde te doen beseffen. Onwillekeurig stelden wij ons de vraag, waarom er ook in Nederland niet voor gezorgd wordt, het volk in de gelegenheid te stellen aan dergelijke feesten deel te nemen? Het opmerkelijkste voor ons was, dat wij gedurende al de dagen van het feest, gedurende al dat bonte gewemel en gejoel, niemand in beschonken toestand ontmoet hebben; voorwaar wel een bewijs, dat dergelijke openbare feesten, wanneer zij goed georganiseerd zijn, een zedelijken en beschavenden invloed op het volk uitoefenen! Maar het is hier de plaats niet, om ons gevoelen omtrent een en ander lucht te geven; wij zijn verslaggevers en moeten als zoodanig de koude, naakte waarheid verhalen, zonder er iets van ons eigen gevoelen bij te geven.

Wij verlaten nu voor een oogenblik het feestgejoel en begeven ons naar *de Cité*, alwaar de afdeelingen reeds sedert 9 ure des morgens vergaderd zijn; de eerste en tweede afdeeling zijn met hunne werkzaamheden, reeds zoo ver gereed, dat de rapporteurs bezig zijn met het résumé op te maken. In de derde afdeeling was dit echter nog niet het geval, daar waren de discussiën nog in vollen gang.

Gaarne zouden wij de in deze afdeeling gevoerde discussiën *in extenso* mededeelen, maar wij vreezen te veel van het geduld uwer lezers te vergen; daarbij zou ons verslag te veel van uwe kostbare ruimte innemen, waarover ik buitendien dezer dagen meer dan eigenmagtig beschikt heb. Uwe lezers, welke er belang in stellen al die discussiën na te gaan, verwijzen wij naar het later uit te geven officiele verslag van het congres, waarin alle redevoeringen in haar geheel zullen opgenomen worden. Tegen 1 ure werd het congres door den president geopend. Na eenige mededeelingen van den president, omtrent ingekomen stukken enz., waaronder een brief van den beroemden schrijver Victor Hugo, wordt algemeen de lezing van dien brief gevraagd. De president vindt er eenig bezwaar in, den brief voor te lezen, aangezien men om regtvaardig te wezen en niemand te schokken, dan ook lezing zou moeten geven van de ingekomen stukken, waaronder belangrijke bijdragen van den heer Permann en van Dr. Hübner. De lezing van beide stukken zou echter te tijdroovend zijn en daarom had het bestuur besloten, ze in het officieel verslag van het congres te doen opnemen. Van verschillende kanten hoort men echter: *La lecture! la lecture!* en met algemeene stemmen wordt tot de lezing van den brief van Victor Hugo besloten. Wij zullen zoo veel mogelijk trachten dit document van den Franschen schrijver in zijne hoofdgedachte terug te geven; het luidt aldus:

„Mijne heeren! Eerst heden ontvang ik, bij mijne terugkomst van een klein uitstapje, den brief, welke UEd. mij den 4 Junij ll. hebt geschreven. De uitnoodiging, mij door de commissie voor de organisatie van het congres te Antwerpen gedaan, heeft mij diep getroffen, te meer, daar zij in termen gedaan is, welke daarvan voor mij de waarde verdubbelen.

„Met mannen zoo als gijl. aan het hoofd, schijnt het mij onmogelijk, dat het congres van Antwerpen geene goede resultaten zou opleveren. Het program toch bevat eene breede en opregte aanwijzing van wezenlijke en gewigtige vraagstukken. Tot dus verre zijn die vraagstukken door een zonderling noodlot meer over het hoofd gezien dan aangenomen in de verschillende letterkundige en wetgevende vergaderingen, welke er over handelen moesten. De letterkundige eigendom zoowel als de eigendom van kunstgewrochten is het geheiligde eigendom van allen; het is meer dan een eigendom, het is eene schepping! Zoo lang deze grondwaarheid door de wetgeving miskend wordt, zal de wet tegenover schrijvers en artisten in eeuwigdurende tegenspraak met zich zelve blijven.

„Ziedaar de blinddoek, welken onze tegenwoordige wetgeving voor de oogen heeft!

„De opmerkingen, welke ik hier maak, zullen, ik twijfel er niet aan, door het congres, waar artisten, schrijvers en wijsgeeren vergaderd zijn, niet uit het oog verloren worden.

„Ik dank u, dat gij mij daartoe wel hebt willen uitnoodigen.

„Gij hebt gelijk, mijne heeren, dat gij mij rangschikt onder die menschen, welke bevestigen en gelooven. Ongeloof is onmagt! Deze eeuw is groot, omdat zij gelooft. Gelooven aan de waarheid, gelooven aan de regtvaardigheid, gelooven aan den vooruitgang, dat is de hoogste kracht, de hoogste magt! Ik zeg meer, het is de eenige kracht! Niets is voor een zoodanig geloof onmogelijk. Er was een tijd, dat het geloof bergen zou verzetten; thans doet het de volkeren opstaan! Het geloof is het alleen, dat de volkeren tot hun ideaal brengt.

„Het congres van Antwerpen zal, zoo ik hoop, eene gewigtige gebeurtenis zijn voor schrijvers en artisten. Het is eene eer voor uwe oude en edele stad, dat deze plegtige bijeenkomst binnen hare muren plaats heeft. De welsprekende uitnoodiging, welke ik van u ontvangen heb, zou het mij bijna tot pligt maken, op uw congres tegenwoordig te zijn en het zou voor mij eene groote eer geweest zijn, daar het woord te kunnen voeren. Ongelukkigerwijze heeft echter de reis, welke ik voor mijne gezondheid heb ondernomen, niet den gunstigen invloed op mijne spraakorganen gehad, welke ik verwachtte, en mijne stem is nog niet geschikt om in het openbaar te spreken.

„Wanneer ik tusschen heden en den 19 Augustus genoegzaam hersteld ben, om eenige woorden in het openbaar te kunnen spreken dan zal ik er mij eene eer uitmaken het congres te bezoeken. In het tegenovergestelde geval verzoek ik u, mijn goeden wil, voor de daad aan te nemen en van dezen brief lezing aan de vergadering te geven. Geloof mij steeds enz.

Brussel, 17 Augustus 1861. Victor Hugo."

Aanhoudende bravo's, zoowel van uit de vergadering als van de tribunes weergalmden in de zaal na de lezing van dien brief.

Nadat de stilte in de zaal hersteld was, vroeg de president aan de vertegenwoordigers der vreemde regeringen, of zij ook officiële mededeeling namens hunne afvaardigers hadden te doen. Deze vraag wordt in het Duitsch en Engelsch herhaald; maar niemand hunner het woord verlangende, wordt tot de orde van den dag overgegaan. De heer Waelbroech, advocaat te Gend, trad als verslaggever van de eerste afdeeling op, en gaf in eene zeer uitgewerkte redevoering een duidelijk en helder overzigt der in deze afdeeling gehouden discussiën. Daarna was het woord aan den heer Vervoort, die, in eene welsprekende rede, over de ware roeping van den artist, uitweidde, waarna de heer Rogier, minister van binnenlandsche zaken, het spreekgestoelte beklom, de vergadering in zijne qualiteit van president van eer begroet, en zijne goed doordachte redevoering met de volgende woorden eindigt:

„Elk land is, en met regt, trotsch op de groote mannen, welke het heeft voortgebragt; maar groote mannen als Rubens, Raphaël, Michel, Angelo, Albert Dürer, Beethoven, aan wien behooren zij eigenlijk? Zijn zij niet de apostelen, de voorloopers van die groote beweging, welke de volkeren dwingt, broeders te worden, om uit de maatschappij dat hatelijke woord van *vijand* te verbannen, en er voor in de plaats te stellen dat andere veel edelere woord, waarmede ik mijne lange rede zal sluiten, het woord: *broeders!* Dat dit congres onder ons dit groote en vruchtbare gevoel van broederschap ontwikkele!"

Dat deze redevoering een stormachtigen bijval vond, behoeven wij niet te zeggen; het duurde trouwens eenige minuten, voor de werkzaamheden konden worden voortgezet. Door de presidenten der tweede en derde afdeeling werd de mededeeling gedaan, dat hunne rapporten voor de volgende vergadering zouden gereed zijn. De president vraagt, of het beginsel van voortdurenden eigendom, dat door de eerste afdeeling was aangenomen, in discussie moet worden gebragt. Met overgroote meerderheid van stemmen werd besloten, dit niet te doen, en daarna de vergadering ten half drie ure opgeheven. Ofschoon wij gaarne de onmiddellijk daarop volgende vergaderingen der afdeelingen, vooral die van wijsgeerige, hadden bezocht, moesten wij ons dit genoegen ontzeggen, omdat wij afspraak gemaakt hadden *à l'heure militaire* in den *cercle artistique* te wezen, ten einde van de gelegenheid gebruik te maken, welke ons welwillend was aangeboden, om *in corpore* de zienswaardigheden der stad in oogenschouw te gaan nemen. De heer Cuylits met nog eenige andere leden der feestcommissie vergezelden ons den stoet, welke achtervolgens de kerken van St. Augustinus, St. Paulus en St. Jacob bezocht. Alle beroemde schilderijen, welke deze godsdienstige gebouwen versieren, waren ontdaan van de sluijers, welke hen gewoonlijk voor het oog van het publiek verbergen. In het voorbijgaan moeten wij lof toezwaaijen aan de geestelijken der verschillende kerken, die met de grootste welwillendheid en behulpzaam in waren, dat niets aan de opmerkzaamheid ontsnapte, en zich telkens bereid toonden, de gevraagde inlichtingen te geven. Van daar begaf men zich naar het huis, dat Rubens eertijds bewoonde, alwaar een der aanwezige Nederlanders, namens de aanwezigen, het Feestcomité dankte voor hare ijverige bemoeijingen, om het verblijf aan de genoodigden zoo aangenaam mogelijk te maken.

Intusschen was de groote omgang met de reuzen en triomfwagens reeds in statigen optogt, met tambours en muziek, langs de *Place de Meir* gegaan, om zich van daar uit langs de hoofdstraten der stad te begeven. Door de goede zorgen van eenige leden van het feestcomité, die natuurlijk met de localiteit van Antwerpen beter dan wij bekend waren, werden wij in staat gesteld dien zonderlingen optogt, welke met een colossalen walvisch en twee dolphijnen geopend werd, te aanschouwen. Daarop volgde de reuzin en de reus, elk door vier paarden getrokken; twee gieken, geroeid door jonge matrozen; een fregat, waarop zich een twintigtal jeugdige matrozen, in het wit gekleed, met allerlei manoeuvres vermaakten; eene allegorische voorstelling van den wereldhandel; de tijdgenooten van Rubens; een wagen voorstellende Flora, alles getrokken door zes en acht paarden. Het geheel liet, wat decoratief en aanminstelling betrof, niets te wenschen over, en doortrok, gevolgd door duizende nieuwsgierigen, in de beste orde de straten der stad. In weerwil, dat de walvisch, welke den trein opende, door middel van eene inwendig aangebragte pomp, onophoudelijk dikke stralen water door zijne neusgaten ontlastte, was dit zeemonster door een digte drom van nieuwsgierigen en kinderen omringd, voor welke het een *gaudium* scheen te wezen, door en door nat gespoten te worden.

Ten 7 ure des avonds begaven wij ons zoo veel mogelijk *in corpore* naar den Zoölogischen tuin, alwaar, ter eere der vreemde gasten, een concert, onder directie van den Heer M. F. Janssen, plaats had. De smaakvol ingerigte tuin kon de duizenden niet bevatten, welke er heen gestroomd waren, zoodat er verscheidene personen niet konden toegelaten worden. Wij bleven er tot omstreeks negen ure en begaven ons van daar naar *Longchamps*, om de illuminatie en het vuurwerk te gaan zien. Langs den weg prijkten de namen van eenige kunstenaars uit vroegere eeuwen en van den tegenwoordigen tijd, afgewisseld door pyramiden, tempels, schilden, allen in verschillende kleuren verlicht. Zoo ver het oog reikte, zelfs langs de voetpaden en langs het water, zag men veelkleurige lichtjes, welke zich in het water afspiegelden, en aan die geheele uitgestrektheid een tooverachtig aanzien gaven. Het vuurwerk was prachtig, en volgens het zeggen van eenige Franschen, die de feesten van 15 Augustus te Parijs hadden bijgewoond, overtroffen deze illuminatie en het vuurwerk verreweg die van Parijs. De Franschen zijn op dat punt nog al egoïsten en zullen niet gaarne aan eene andere natie, in welk opzigt ook, den voorrang toekennen. Zij bekenden echter volmondig, dat Antwerpen ditmaal Frankrijks hoofdstad de loef had afgestoken.

De decoratie, welke om en in de nabijheid van het fort Herenthals was aangebragt, en welke eene soort van reusachtigen tempel, op wiens frontespice de genius der kunst in meer dan levensgrootte prijkte, voorstelde, leverde een verrassend gezigt op, toen eensklaps van achter de muren duizende raketten in de hoogte stegen, en zich in een regen van veelkleurige transparante kogels ontlaadden. De verlichting van dit gedeelte met Bengaalsch vuur, dat van de eene kleur in de andere overging en door potpourris, rosetten en allerlei surprises werd afgewisseld, zette de kroon op alles, wat wij dien avond gezien hadden, en strekt den vervaardiger van het vuurwerk, den heer Hendrickx, tot groote eer.

Met groote moeite konden wij ons een weg door de digte drommen banen, om naar de stad terug te keeren, ten einde de verlichting met Bengaalsch vuur van de Cathedraal te zien. Wij kwamen bij tijds aan, om dit verrassende schouwspel bij te wonen; het licht, dat van donkerrood in violet, smaragdgroen en donkerblaauw overging, maakte een verrassend effect; die colossale steenhoop scheen eene doorschijnende imponderabele massa te wezen, welke ieder oogenblik zich in het lichtruim dreigde op te lossen. Alle huizen in de stad waren van boven tot beneden geïllumineerd, een bewijs, dat de bewoners van Antwerpen algemeen deelnamen aan de feestvreugde.

Er bleef ons nu nog over het bal in het *Théâtre des Variétés* te gaan bezoeken, dat door de burgerij van Antwerpen den vreemdelingen was aangeboden. Tal van schoonen luisterden dit bal op, en voor de liefhebbers van dans bestond er gelegenheid genoeg, om in de ruime zalen naar hartelust te dansen. De afscheidsvereeniging, welke ten slotte in den *Cercle artistique* zou plaats hebben, werd tot den volgenden avond uitgesteld, aangezien de zittingen van het congres nog niet geëindigd waren. Wij begaven er ons evenwel heen, om nog eenige oogenblikken in den fraai verlichten tuin onder gezellige kout door te brengen. Daar aangekomen vonden wij eene uitnoodiging van de *Société royale pour l'encouragement des beaux arts* en de vereeniging *het Kunstgenootschap* beiden van Gent aan de leden van het congres, om zich Donderdag, 22 Aug., gezamenlijk naar Gent te begeven, ten einde de merkwaardigheden der stad te bezigtigen, en verder kennis te maken met de leden der verschillende vereenigingen en maatschappijen dier stad, alwaar hun des middags ten een ure een déjeuner in het *Casino* zou aangeboden worden. Voorwaar onze Belgische naburen weten het verblijf in hun land aan de vreemdelingen zoo aangenaam mogelijk te maken!

En hiermede dacht ik mijn verslag van het kunstfeest te kunnen eindigen, maar het congres houdt nog eene zitting, en zoo lang de congresleden nog hier aanwezig zijn, zijn ook de feesten nog *en train*. Naar ik verneem zal de *Société royale des choeurs de Gand* zich morgen in den *Cercle artistique* doen hooren, als wanneer de afscheidsvereeniging der vreemde artisten en letterkundigen tevens zal plaats hebben. Zoo verliep ook deze dag onder de verschillende indrukken, welke wij naar onze beste krachten hebben trachten op te teekenen.

(*Wordt vervolgd.*)

EEN TERUGBLIK

OP DE

algemeene Nationale Tentoonstelling van Nijverheid te Haarlem.

Nadat wij de nationale tentoonstelling van nijverheid te Haarlem eenige malen hadden bezigtigd, met het doel, om onzen lezers daarvan een kritisch verslag te geven, zijn wij voor goed van dit ons oorspronkelijk plan teruggekomen, want — waarom het niet onbewimpeld te belijden — wij gevoelden ons minder dan ooit tot die onderneming vattende als moeijelijke taak berekend. Naar onze bescheiden meening toch, moet men al veel eigenschappen en eenige kennis bezitten, om zich aan eene *juiste beoordeeling*, over al de verschillende rubrieken in bijzondere klassen der tentoongestelde voorwerpen te wagen, en daar wij ons niet gaarne aan het verwijt zouden blootstellen, en op alzijdige kennis geene aanspraak kunnen maken, hebben wij ons ontslagen geacht van deze, aanvankelijk, althans naar onze krachten, opgelegde verpligting.

Wat zouden wij van de tentoonstelling hebben moeten zeggen? Zouden wij bij den besten wil altijd billijk en regtvaardig in ons oordeel hebben kunnen wezen? Hoe ligt toch zou men aan eenig product of fabricaat, niet hier te lande vervaardigd, den prijs toekennen, terwijl men er de vaderlandsche nijverheid, die althans de verdienste van oorspronkelijkheid bezit, voor achteruitschuift. En is dit in menig zoogenaamd verslag zoowel als bij de bekrooning zelve, weligt niet het geval geweest, niettegenstaande het uitsluitend doel eener nationale tentoonstelling is: aanmoediging van vaderlandsche industrie, dat is: ontwikkeling van inwendige krachten.

Het beste ware dus, meenden wij, de spreuk: *in rebus magnis et voluisse sat est* (bij groote ondernemingen is de wil voldoende) hierop te passen. Indien echter ook bij het groote de goede wil genoeg of ten minste prijselijk is, zoo bestaat er toch ook voor het groote eene grens, en wie alles wil omvatten, dien ontbreken ten laatste de armen en de kracht daartoe: *Qui trop embrasse mal étreint!* Of de zware taak, welke in haar geheel alleen door verschillende specialiteiten kan worden volbragt, aan andere bladen beter toevertrouwd was, of zij zich daarvan naar eisch gekweten hebben; wij bedoelen, of zij eene zaakkundige, vruchtdragende beoordeeling over de tentoongestelde voorwerpen geleverd en derhalve aan de eigenlijke strekking van zoodanig verslag, welke moet zijn om onze vaderlandsche nijverheid en industrielen voor te lichten en in de toekomst nuttig te zijn, beantwoord hebben, kunnen wij gerust aan het oordeel van het publiek en bijzonder aan dat der exposanten zelven overlaten.

Wij hebben echter gemeend, dat eene eenvoudige en nog wel gebrekkige compilatie, ja een dor en onvolledig geraamte van den ijverigen en zakelijken catalogus, slechts gestoffeerd met hoogdravende doch niets beteekenende epitheta: „schoon", „uitmuntend", „lofelijk", „fraai", „verdienstelijk", „bewonderenswaardig", zonder er eenige definiëring of motivering des oordeels, volstrekt geene waarde kan hebben, en dit te minder omdat 1°. de lange duur dezer nationale tentoonstelling, in verband met de gelegenheid, om voor uiterst geringen prijs, zich naar het, als ware het, in het midden des rijks gelegen Haarlem te kunnen begeven, zulk een grooten toevloed van belangstellende bezoekers en toeschouwers naar die stad hebben gelokt, dat onze landgenooten zelven in de gelegenheid waren zich met eigen oogen van *al* het bezienswaardige dezer tentoonstelling, en inzonderheid van de tegenwoordige hoogte onzer binnenlandsche nijverheid te overtuigen en daarvan nog te ruimer hebben gebruik gemaakt, omdat de commissie wijselijk door de bekende reeksen van elkander opgevolgde feesten, het aangename met het nuttige heeft weten te verbinden; 2°. omdat alle belangstellenden zich bovendien voor geringen prijs konden en nog kunnen aanschaffen, het *Tentoonstelling-nieuws*, even uitvoerig en zaakkundig, als sierlijk en door vele illustratiën veraanschouwelijkt uitgegeven door J. J. Weeveringh, te Haarlem, dat bovenal de verdienste heeft *al het geëxposeerde* te bespreken, dat uit den aard der zaak in een zoogenaamd verslag der dagbladen, bij den besten wil, niet mogelijk is, doch waarbij dan ook menig verdienstelijk voortbrengsel van kunst en nijverheid — zeker niet tot aanmoediging of voordeel van den vervaardiger — onvermeld blijft, terwijl daarentegen van betrekkelijk minder belangrijke inzendingen om deze of gene reden met hoogen lof gewag wordt gemaakt.

Zonder ons daarom tot deze tentoonstelling in het bijzonder te bepalen, meenen wij, bij gelegenheid van hare op heden bepaalde sluiting — die echter bij de naar het aldaar aanwezige vele goede en schoone nog steeds toestroomende menigte goedschiks nog eenigen tijd had kunnen worden verdaagd, en waarvan wij alzoo niet kunnen zeggen: *que le combat finit faute de combattants* — in het belang der vaderlandsche nationale industrie, nog een enkel woord over de strekking van zoodanige tentoonstellingen in het algemeen te moeten bijvoegen, ten einde op de belangrijke gevolgen te wijzen, welke zij noodzakelijk èn voor de Nederlandsche nijverheid, èn mitsdien voor de algemeene welvaart moet voortbrengen; gevolgen, die, zoo wij hopen, ook het regtstreeksche uitvloeisel zullen zijn van deze tentoonstelling, en welke, naar wij vertrouwen, met hare sluiting op heden niet geëindigd zullen zijn, maar die zich ver in de toekomst zullen uitstrekken, die de Nederlandsche nijverheid steeds meer en meer naar eisch zullen doen ontwikkelen, opdat zij niet langer op een standpunt blijve staan, waarop velen, die met al wat uit den vreemde komt dweepen, haar willen plaatsen, die zich mitsdien krachtig voor onze vaderlandsche nijveren zullen doen gevoelen, en hun tot eene genoegzame aanmoediging zullen verstrekken, de concurrentie met het buitenland op eene eervolle en voordeelige wijze te kunnen volhouden, en zoo doende het vaderland op de aanstaande wereldtentoonstelling te Londen waardig te kunnen vertegenwoordigen, doch dit niet door eene numerische belangrijkheid, waarbij vele trouwens verdienstelijke exposanten altijd gevaar loopen door de kritiek met stilzwijgen te worden voorbijgegaan, maar door te voldoen aan de regtmatige eischen, welke men aan eene of anderen tak van industrie stelt, namelijk òf het nieuwe, òf het bestaande zóó te verbeteren, dat het bij meerder gemak, bij meerdere bruikbaarheid, minder geldoffers vereischt. Dit is vooruitgang, dit is het ware dikwijls miskende of althans niet zelden op den achtergrond geplaatste doel van tentoonstellingen in het algemeen. Waar dit doel niet op den voorgrond staat, kan ook geene sprake zijn van eene eigenlijk gezegde expositie, van vooruitgaande zucht naar eene ontwikkelende nijverheid. Waar men het oude gestadig, òf als zoodanig, òf zelfs onder nieuwere vormen bij elke tentoonstelling terugvindt — en wij hebben in de laatste jaren zoodanige oude kennissen dikwijls genoeg in verschillende expositie-zalen ontmoet — waarbij dit oude geene verbetering, geene doelmatige vereenvoudiging heeft ondergaan, waarvan geringere prijzen het gevolg zijn, kan hoogstens sprake zijn van eene tentoonstelling van weelde, die volstrekt niet aan het doel en aan de eischen der steeds voortschrijdende nijverheid beantwoordt. Het kan dit evenmin heeten, wanneer de Nederlandsche industrielen — gelijk op de *nationale* tentoonstelling te Haarlem, alweder ruimschoots het geval was — voorwerpen uit den vreemde — en niet door hen, niet in Nederland zelf vervaardigde naar de expositie zenden... om voor zulke producten nog wel naar den prijs, die alleen voor vaderlandsche voortbrengselen bestemd is, mede te dingen. Wij willen niemand kwetsen, anders zouden wij menig voorbeeld tot staving van dit gevoelen kunnen bijbrengen.

Hetzelfde geldt ten aanzien van vele *zamengestelde*, in het buitenland *fabriekmatig* uitgeoefende takken van nijverheid, die op de tentoonstelling, als inlandsch kunstmatig voortbrengsel van *handenarbeid*, tot een geringen, daaraan volstrekt niet geëvenredigden prijs waren voorgesteld!

Intusschen moeten deze overwegingen den trots van het nationaal gevoel, bij de lange reeks van verschillende bekrooningen door de jury der tentoonstelling te Haarlem, wel eenigzins matigen. Aan den anderen kant laat ons billijk zijn en erkennen, dat onze nationale nijverheid niet genoeg erkend, gewaardeerd en ondersteund wordt. Ook de regering zou door opheffing van alle belemmerende banden, alle drukkende belastingen voor den handel, de nijverheid krachtdadig kunnen te gemoet komen en haar in staat stellen, met het buitenland te concurreren. Veel hopen wij in dit opzigt van de toekomst, vooral van ons tegenwoordig liberaal ministerie, terwijl ook het verleenen van doelmatig industrieel onderwijs aan de jeugd een krachtig middel tot verdere ontwikkeling en uitbreiding der nijverheid ten onzent zal zijn.

KUNSTNIEUWS.

Stads Schouwburg, OP HET LEIDSCHEPLEIN. Gelijk wij in ons nommer van 16 dezer aankondigden, is het speelsaizoen op dit tooneel Maandag-avond jl. weder geopend geworden. Om der waarheid hulde te doen, mogen wij niet verzwijgen, dat de gunstige voorteekenen, waaronder, gelijk wij in deze aankondiging zeiden, deze schouwburg zijne voorstellingen ging hervatten, zich bij deze eerste voorstelling, welke Woensdag herhaald werd, niet in die mate hebben verwezenlijkt, als wij waarlijk hadden gewenscht. Wij willen echter volgaarne in overweging nemen, dat aan een eerste wederoptreden, zij het ook dat het zamenwerkend personeel, gelijk hier, weinig of geene verandering had ondergaan, eigenaardige moeijelijkheden zijn verbonden, waarvan de toeschouwer slechts de soms onaangename uitwerkselen ontwaart, zonder er in den regel de aanleidingen van te kennen, zoodat het altijd voorbarig, zoo niet onregtvaardig zou wezen, al dadelijk over een gezelschap een oordeel uit te brengen, alvorens meerdere voortbrengselen daarvan te hebben afgewacht. Met deze waarheid voor oogen, willen wij ons dan ook voorshands bepalen met den indruk terug te geven, dien deze eerste voorstelling op ons en, naar ons bleek, ook over het algemeen op de toeschouwers maakte, die, ondanks de warme weêrsgesteldheid, in vrij talrijke menigte waren opgekomen. Wat het voor het eerst opgevoerde drama: *Machtilda van Woerden*, betreft, het heeft althans de verdienste van oorspronkelijk te wezen, en dit alleen zou reeds voldoende zijn, om ons tot een *nil nisi bene* te stemmen; te lang immers werd het Hollandsch tooneel door — in den regel slechte — vertalingen van buitenlandsche, meestal voor den Hollandschen volksgeest minder passende producten overstroomd, dan dat wij niet van harte elke poging zouden toejuichen en aanmoedigen, strekkende om dat tooneel met oorspronkelijke stukken te verrijken, te meer waar, gelijk bij het thans besproken stuk, een greep wordt gedaan in onze vaderlandsche geschiedenis, zoo onuitputtelijk rijk in stoffen, waaruit, zij het met eenige romantiek doorweven, boeijende, zonder effectmakerij aangenaam bezig houdende en leerzame stukken kunnen zamengesteld worden. Toch zouden wij den schrijver van *Machtilda van Woerden* in overweging willen geven, om bij volgende pennevruchten voor het tooneel, wat meer actie, wat minder dialoog aan te brengen, dan hier het geval was; het publiek verlangt in den regel niet minder toeschouwer dan toehoorder te wezen, en langgerekte dialogen kunnen alleen dan welkom zijn, wanneer zij èn door kracht en sierlijkheid van stijl uitmunten, èn op eene daaraan geëvenredigde wijze worden voorgedragen. Dit laatste brengt ons van zelf tot de bespreking van de uitvoering van dit drama. Was de voordragt van dien aard, dat zij de soms wat te lange dialoog smakelijk maakte? Wij kunnen hier geen bevestigend antwoord geven. Op weinige uitzonderingen toch na, was er voortdurend iets gerekts, iets temends in de voordragt, weinig geschikt om daaraan leven en gloed bij te zetten. — Wat het nieuwe ballet, *De bloem van Braziliē*, betreft, ook daarin, 't speet ons, vonden wij niets, dat het succes van den eersten avond kon verhoogen; het is waar, 't wordt meer en meer moeijelijk, op dit gebied iets nieuws, iets verrassends te leveren; en toch.....! Maar hopen wij, dat ook in dit opzigt verdere voorstellingen den eersten, min gunstigen indruk zullen uitwisschen en ook de gelegenheid zullen openen, om over de talenten van de nieuw geëngageerden, den heer en Mw. Mège en Mw. Pepita Rouquet, een meer bepaald oordeel te kunnen vellen. — Werden wij alzoo door het geleverde op het tooneel dien eersten avond niet naar wensch bevredigd, van vlak daarvoor kwam werkelijk eene, ja eene ruime vergoeding opdagen. Het orchest voerde op zeer fiksche wijze eene ouverture voor Bilderdijks *Floris V* en later eene groote fantaisie op *Iö vivat* uit, beiden van den verdienstelijken orchestmeester Joh. M. Coenen; inzonderheid de in 't laatste stuk voorkomende solos werden op uitmuntende wijze voorgedragen, en inderdaad met eene geestdrift toegejuicht, algemeener dan bij eenige andere productie gedurende dezen avond.

Ten slotte nog een woord over de nieuwe decoratie der zaal. De indruk, door dat voortdurend witte en goud op ons gemaakt, komt hierop neêr: de zaal heeft, bij het aannemen van die kleuren, met terzijdestelling van de misschien wat al te bonte kleurmengeling harer vroegere decoratie, veel aan eenvoudige sierlijkheid gewonnen, doch verloren aan levendigheid. Dat het tooneel dit ruim vergoede, is onze hartelijke wensch.

Gisteren avond debuteerden Mw. C. R. A. Larondelle en de heer L. F. J. Bouwmeester, die beiden, wanneer wij ons wel herinneren, in het vorige tooneelsaizoen bij den *Salon des Variétés* in de Nes geëngageerd waren. Het welbekende stuk van von Kotzebue, *de Indianen in Engeland*, werd opgevoerd. Dit stuk was voor Mw. Larondelle zeer geschikt om te debuteren; de rol van Gurli, die zij had te vervullen is lang niet gemakkelijk, en men kon dus goed over hare krachten oordeelen. Wij wenschen der debutante geluk met deze eerste proef op Neêrlands hoofdtooneel, want zij was goed gelukt en het publiek gaf dan ook zijn bijval te kennen door luide toejuichingen en door haar terug te roepen. Hoewel de debutante natuurlijk hare fouten heeft, konden wij ons met die toejuichingen zeer goed vereenigen, daar zij werkelijk talent voor het tooneel bezit, en met ijverige studie eene goede hoogte kan bereiken.

De heer Bouwmeester had eene voor zijn debuut minder geschikte rol, die van Fazir, en wij willen het daaraan toeschrijven, dat hij ons in het geheel niet beviel. Mw. Stoets-Majofski, die voor de trotsche echtgenoot van John Smith speelde en de heeren Vink, Roobol, Tjasink en Wijnstok, die, in plaats van den op het affiche aangekondigden heer Kistemaker, de rol van Patrick vervulde, bevielen ons uitmuntend, terwijl wij ook de jonge jufvrouw Geijtenbeek (den loopjongen Thomas) niet onvermeld mogen laten; zij speelde allerliefst.

En ten slotte nog ééne opmerking; wij zijn het eens met het zoo dikwijls uitgebragte oordeel, dat het tooneel eene zedenschool moet zijn en vragen thans of de uitdrukking, die de matroos Jack (de heer Roobol) bezigt, wanneer hij aan den zeekapitein Patrick beschrijft, hoe hij over Gurli en over een huwelijk tusschen haar en Patrick denkt en daartoe eene scheepsterm bezigt, — wij kunnen deze hoogst triviale uitdrukking niet herhalen zonder ons aan een euvel schuldig te maken, dat wij thans berispen — wel geschikt is, om in eene school voor goede zeden te worden gebezigd. Het beschaafde publiek ergert er zich over en zij, die zoodanige uitdrukkingen applaudisseren, zijn over het algemeen niet beschaafd genoeg, dat men hunne goedkeuringen als maatstaf voor goeden smaak mag beschouwen. Door snedige gezegden de lachlust van het publiek op te wekken is de pligt van een tooneelschrijver en van een acteur, doch gemeene uitdrukkingen en triviale toespelingen moeten door een acteur uit zijne rol worden geschrapt, zelfs wanneer de schrijver ze had nedergeschreven.

VERSCHEIDENHEDEN.

Hij gaf vuur.

— Halt! riep een soldaat, die voor een buskruidmagazijn op post stond, terwijl iemand met eene sigaar in den mond wilde voorbijgaan, — halt! eerst uw sigaar weg.

— Zijt gij dol kerel, zei de voorganger, mijne sigaar brand immers niet!

— Dat doet er niet toe! Gij moet terug! riep de krijgsman.

— Loop naar den duivel! was het antwoord, denkt gij dat ik eenen omweg wil maken? Ik wil voorbij, hoort gij.

— Nu in vredes naam! — zei de soldaat en kom dan maar hier.

En met een haalde hij een lucifer voor den dag en stak die aan, doch juist terwijl hij hiermede bezig was, werd hij overvallen door den officier, die de ronde kwam doen.

— Hel en duivel! — snaauwde deze hem toe, — wat doet gij daar? Helpt gij dan de voorbijgangers aan vuur?

— Wel zeker, luitenant, — sprak de schildwacht, — mijne consigne luidt: wanneer een voorbijganger niet op de eerste aanmaning zijne pijp of cigaar weg doet of anders teruggaat, dan geeft gij dadelijk vuur.

Eene merkwaardige plant, *de Elodea Canadensis Rich.*, toevallig uit de wateren van N.-Amerika naar Engeland overgebragt, plantte zich aldaar sedert eenige jaren op onrustbarende wijze voort. Hetzelfde verschijnsel vertoont zich thans in de grachten van Utrecht en zijne omstreken. Het schijnt, dat men aldaar, vóór twee of hoogstens drie jaren, bij wijze van proefneming, hier en daar eenige stekken van deze plant gezet heeft. Die proef is maar al te goed gelukt: verleden zomer had de *Elodea* zich bijna overal verspreid en vormde op den bodem van het water eene groote, dikke graszode, welke het schoonmaken der grachten belemmerde. Men kan haar dus beschouwen als eene inheemsche plant, welke zich overal verspreidt, welligt tot groote vreugde der kruidkundigen, doch ter ramp als eene plaag voor de overheden van een land, als het onze, met kanalen doorsneden.

Den heer Miquel, hoogleeraar in de kruidkunde aan de hoogeschool te Utrecht en redacteur van het *Journal de botanique Neêrlandais*, waaraan wij deze mededeeling ontleenen, komt het waarschijnlijk voor, dat deze plant de grenzen van Nederland overschrijden en, den loop van den Rijn volgende, in Duitschland doordringen zal.

Uitgenomen eenige soorten van de *Lemna*, overtreft zij verre alle onze waterplanten, door haren snellen wasdom en trapsgewijze vermenigvuldiging. Hare stengels zijn tamelijk bros, zoodat, ten gevolge der bewegingen van het water, er zich kleine takjes van afscheiden, welke naar elders worden medegevoerd, hetzij door den stroom of, wat ook vrij waarschijnlijk is, door de schuiten, waaraan zij zich vasthechten. Zooveel is zeker, dat hare verbazende vermenigvuldiging niet door zaad kan geschieden, want de bloemen dezer plant dragen geene geheel ontwikkelde helmstijltjes, gelijk den heer Miquel is gebleken uit eenige monsters, welke de heer F. Hartsen, candidaat in de wijsbegeerte aan genoemde Hoogeschool, verleden zomer verzameld had.

De losgelaten takjes schieten onmiddellijk wortel en brengen alzoo nieuwe zoden voort. Bij het naderen van den winter, neemt de broosheid der plant toe, zoo zelfs dat, wanneer men dan eene zode uit het water neemt, zij in de hand breekt; en zoo als gewoonlijk het geval is met gewassen, wier groeijing op nieuw beginnen moet, vindt men dan in de takjes der *Elodea* eene groote hoeveelheid kleefstof, hetgeen doet gelooven, dat ieder stukje van deze plant in het voorjaar eene nieuwe zode voortbrengt. Als men daarbij denkt aan het wassen van het water, in herfst en winter, aan de beweging en overstroomingen daaruit voortvloeijende, zal men zien, dat alle omstandigheden bijdragen tot vermenigvuldiging en snelle verspreiding dezer waterplant. Gedurende den zomer, over dag, en vooral onder den invloed der zon, stijgen voortdurend blaasjes van zuurstof-gas uit de *Elodea* op. De heer B. Bisdom heeft hare bestanddeelen scheikundig onderzocht, en den uitslag daarvan bekend gemaakt in de: *Scheikundige Verhandelingen en onderzoekingen*, uitgegeven door G. J. Mulder, deel III, bladz. 97—112.

WANDELINGEN IN NATURA ARTIS MAGISTRA.

III.

(*Vervolg van* N°. 223 1860.)

In langen tijd hadden wij de zoo schoone tuinen van het zoölogisch Genootschap niet bezocht. In de beslommering der dagelijksche werkzaamheden, bleef ons geen tijd over, om aan eene uitspanning, die ons te allen tijde even nuttig als aangenaam voorkomt, eenige uren te wijden. Het lezen echter van een artikel, in de *Ostdeutsche Post*, betreffende de dieren en hunne ondervindingen, wekte onze liefhebberij dermate op, dat wij onmiddellijk onze schreden naar de Plantage wendden en weldra de sierlijk aangelegde laan van *Natura Artis Magistra* binnentraden, en ons in het beschouwen der verschillende diersoorten verlustigden.

Tot nog toe hebben de menschen in hunne schatting der dieren aan dezen regelmatig te kort gedaan. Men heeft zich nu eenmaal gewend, om de dieren als schepselen te beschouwen, die met den mensch niets gemeens hebben, en wel het allerminst wat het verstandelijke vermogen betreft; zij zijn, zoo beweert men, alleen geschapen om den mensch tot voedsel, vermaak of hulp te verstrekken. De mensch staat daar als „Heer der schepping", waaraan alles onderworpen is, en hij wil niet alleen Heer, maar alleenheerscher en tiran zijn. Dit is het standpunt van den mensch tegenover de dieren, die door Herder de jongere broeders der menschen worden genoemd. Wij willen niet onderzoeken, in hoeverre deze heerschappij den mensch tot eer versterkt.

In den laatsten tijd echter, zijn er door enkele menschen ook aan de dieren, eenigermate trouwens, verstandelijke vermogens toegeschreven. Men beschouwt ze niet meer als alleen met *instinct* begaafde schepselen, er zijn er die hun eene ziel, en bijgevolg, geestvermogen toekennen, die zich echter van den menschelijken geest zoo qualitatief als quantitatief onderscheiden, op dezelfde wijs als ongeveer het jonge kind zich van den door ervaring wijze gewordene man onderscheidt. Van verschillende zijden is men wel tegen die meening te velde getrokken, doch alleen met hoogdravende woorden en geene bewijzen.

De verdiensten nu, om de dieren niet al te gering te achten, en hunnen ziele-toestand meer naauwkeurig waar te nemen, hebben wij, behalve aan de philosophie, bij voorkeur aan de natuur-wetenschap te danken, omdat hare navorschers, ontegenzeggelijk, de minst bevooroordeelden zijn.

Als wij, met deze weinige regels, de aandacht onzer lezers op de ondervindingen der dieren vestigen, dan laten wij slechts een klein, zeer klein gedeelte van de dierlijke zielsgesteldheid zien; slechts dit gedeelte, dat naar buiten werkt; dat is wel juist niet het duidelijkste, maar toch belangwekkend genoeg, om de moeite te beloonen, dat wij ons met schepselen bezig houden, die door geene taal met ons verbonden, ja zelfs door andere gevoelens en gedachten geheel van ons afgescheiden zijn, en nogtans in zoo vele opzigten met ons overeenkomen.

Laten wij het vooraf over het begrip der ervaring eens worden. Elke ervaring stelt op den voorgrond de herinnering aan eenen vroegeren toestand, alsmede het kennen van den tegenwoordigen, het vergelijken van den vroegeren met den tegenwoordigen, en het daaruit afleiden van gevolgen voor de toekomst.

Er bestaan dus drie verschillende geestvermogens namelijk: herinnering, vergelijking en gevolgtrekking, uit welker zamenwerking de ervaring of ondervinding voortspruit. Wij willen nu die drie verschillende vermogens als algemeen erkend aannemen, en alleen het eindresultaat, de ervaring, behandelen.

Eene groote zwarigheid, bij het nasporen van het dierlijk zieleleven, waarop wij vooral opmerkzaam zijn moeten, is de juiste grens van het instinct tot de vrije werkzaamheid des geestes. In vele gevallen is dit onmogelijk, omdat het dierlijke zielenleven met het instinct zoo naauw verbonden is, dat ons, voor de meeste nasporingen de dierlijke denkwijze ontbreekt, waardoor wij ligtelijk tot dwaling kunnen vervallen.

Het gebruik maken van de ondervinding door de dieren ontdekken wij reeds bij de minst beduidende diersoorten, bij welke het instinct zoodanig op den voorgrond staat, dat wij al hunne handelingen daaruit moeten verklaren. Wij willen, door enkele voorbeelden uit het dierlijke leven, trachten duidelijk te maken, wat, op eene algemeene wijze ontwikkeld en voorgesteld, moeijelijker te bevatten en dus minder belangwekkend zou wezen.

De peulvormige mossel, een schelpdier, graaft zich, zoodra het eb is, diep in het zand. De visschers die ze gaan opzoeken (alleraangenaamst door G. H. Lewes in zijne „*Naturstudien am Seestrand*" beschreven) halen die uit meerdere voeten diep gegraven gaten, hetzij met lange dunne ijzeren haakstokken, of zij strooijen zout in het gat

om de bewoners er uit te drijven. In de meeste gevallen werkt het laatste middel goed; men bespeurt beweging in het zand, en de mossel kruipt er halverwege uit. Snel moet de visscher hem grijpen, want lukt het niet en kruipt hij in zijn gat terug, dan helpt geen zout opwerpen meer — de mossel heeft ondervinding opgedaan en blijft stil in de diepte van zijne zandwoning.

Soortgelijke handelingen der dieren, die men toch als het resultaat der ondervinding moet beschouwen, treft men bij alle diersoorten aan. Een vos, die eenmaal in den val is geweest en er gelukkig is uitgekomen, is door de ondervinding kloek genoeg geworden, zich niet te tweeden male te laten vangen.

Evenzoo is het met marters en verscheidene vogelsoorten. Een kwartel, die eenmaal aan de lokfluit gehoor heeft gegeven en daardoor gevangen is, zal, als hij tot vrijheid geraakt, er niet weder naar luisteren. Ieder jager weet, dat het oude bij herhaling vervolgde wild moeijelijk te vangen is en daarom veel op het jonge wild vooruit heeft.

Een zeer interessant geval verhaalt ons Borlase, hoe een zeekreeft een oester verraste. Het is genoegzaam bekend, dat oesters niet alleen voor menschen, maar ook voor zeekreeften eene lekkernij zijn. Een zoodanige zeekreeft nu trachtte verscheidene malen, doch te vergeefs, een oester met zijne scharen uit diens schelpen te halen. Altoos in tijds sloot de oester zich. Nu neemt de kreeft echter de gelegenheid waar, dat de schelp zich opent, en werpt er een steentje in, zoodat zij zich niet sluiten kan, en eet thans dood bedaard de oester op. De apen doen hetzelfde, doch daar wordt minder acht op geslagen.

Kirby vertelt ons van de bijen, dat, wanneer hunne korf te veel lijdt door den doodekop, sphinx of avondvlinder, zij voor het vliegsat een soort van bolwerk van was bouwen, om dezen het binnendringen te beletten.

Duges nam eene spin waar, die eene bij in den rug beet had en haar daardoor het vliegen belette. De sterke bij had intusschen de pooten vrij en sleepte de spin, die haar in haar web trachtte te brengen, met zich voort. Eindelijk liet de spin zich, met haren buit, aan eenen inmiddels gesponnen draad af. De vrije pooten der bij schaadden haar niet meer, omdat zij los in de lucht zweefde, en zij hield de bij zoo lang vast, tot dat deze dood was.

Het is genoeg bekend, dat de zoogenaamde doodgraver, eene keversoort, wanneer men een dood insect op een stok zet, zóólang rondom dien stok graaft, totdat die omvalt en hij zijne prooi kan verslinden.

In de *Patrie* van Donderdag 14 Maart 1861 avond-editie, lees ik een artikel omtrent het kunstmatig voortbrengen van sponzen, haring en zeehonden, dat ik mijnen lezers wil mededeelen. Men moet hierbij niet vergeten, dat het de schrijver van de »Chronique« in de *Patrie* is, die spreekt. Zijne stukken teekent hij gewoonlijk *SAM*, en het schijnt, dat hij een loopje met zekeren heer B....t neemt, die de zeehonden als huisdieren in Frankrijk wenscht ingevoerd te zien. Het stuk luidt als volgt:

»Sedert jaren, is de Zoölogische tuin te Amsterdam in het bezit van een paar zeehonden, die ik eenigen tijd geleden gezien heb.

Zij leven in een afgezonderd groot park, waarin zich een vijver bevindt, die met zeewater gevuld is. Zij hebben reeds tweemalen jongen geworpen. Geene der talrijke bosch- of zeebewoners, die dezen tuin tot sieraad strekken zijn zoo populair als deze zeehonden. Zij worden dan ook door alle bezoekers trouw gadeslagen.

Niet alleen onderscheiden zij de stem van hunne oppassers, maar reeds in de verte herkennen zij den stap van den directeur; zoodra deze nadert laten zij een zachten kreet hooren en snellen den bekwamen man te gemoet om hem de bewijzen hunner genegenheid te geven.

Zij hebben buitendien vele vrienden onder de leden van het genootschap. Allen beijveren zich om verscheidene vischjes of lekkernijen voor hen mede te brengen, en ieder morgen ziet men een grijsaard, van een allerliefst jeugdig meisje en een zeer klein havannees hondje vergezeld, den tuin binnentreden en voor het park plaats nemen.

Zoodra zij daar aangekomen zijn, springt het kind en haar hondje over het lage ijzeren hek, dat rondom het park geplaatst is, en onmiddelijk daarop haastten zich de zeehonden om het water te verlaten en hunnen vriendjes te gemoet te kruipen — want helaas zij kunnen alleen kruipende voortgaan — en in het zand met hen te spelen. Men rolt door elkander in het zand, het liefstallige meisje verdeelt zuiver alles wat zij in haar mandje medegebragt heeft, vruchten, koek, koekjes en wafelen.

Nu gebeurde het eens dat te midden van hunne vrolijke spelen, de kleine havannees zijn sprong op een der zeehonden miste, en midden in het bassin, dat meer dan een Nederlandsche el diep is, teregt kwam.

Het arme beestje spartelde een oogenblik en verdween in de diepte. Nauwelijks bemerkten de zeehonden in welk gevaar zich hun kleine vriend bevond, of zij snelden hem te hulp, hoewel zij meer dan twintig voetpassen van het bassin verwijderd waren, en sprongen als de meest geoefende zwemmers dadelijk te water. Voor dat hun vriendinnetje, in het idee dat zij wegstoppertje of schuilhoekje speelden, begrijpen kon wat er werkelijk gebeurd was, bragt de mannelijke zeehond het Havanneesje boven water, zwom aan den wal en plaatste het op de knieën van het lieve meisje. Weldra hadden allen hun gewoon spel hervat.

C'est ainsi qu'on écrit l'histoire.

Bij het aanschouwen der kunstmatige vischteelt, kwam mij eene andere geschiedenis voor den geest, die ik hier wil laten volgen.

Mijnheer van Peut was een groot liefhebber van bloemen, en vond zijn eenig genoegen in het bewerken van zijn tuintje buiten een der stadspoorten. Met bijzonder welgevallen beschouwde hij de voortbrengselen van den arbeid zijner handen, en wanneer hij zoo des avonds in zijnen gemakkelijken leunstoel gezeten, in zijn koepel gemoedelijk zijne pijp of sigaar rookte, dan was hij nooit gelukkiger dan wanneer hij eenige zijner vrienden op de schoonheid zijner lievelingsbloemen kon opmerkzaam maken.

Ook van de dierkunde was hij een beoefenaar en besteedde den tijd, dien hij aan zijnen bloemen ontwoekerde, om Artis rond te wandelen, en kon zich zoosoms geruimen tijd met het beschouwen der kleine forellen en zalmen bezig houden.

Hier had hij zekeren heer van Domperveld leeren kennen, een echt stadskind, die van landleven en tuinbouw zooveel verstand had, als een kikkert van notenkraken; maar een eerste grappenmaker. Wel is waar, waren zijne grollen fijn noch aardig, doch hij had de gewoonte om — een grap een grap te noemen, en er was niemand, die hem het vaderschap dier grappen betwistte.

— Hoe gaat het oude Stokroos? was zijn eenige groet als hij mijnheer van Peut ontmoette of hem een bezoek bragt. Na die, in zijn oog, grappige zinspeling, gaf hij zich een minuut lang, aan een gegginnegap over, dat lagchen beteekenen moest.

Hierop volgde in den regel eene mededeeling van mijnheer van Peut omtrent de een of andere bloem, die hij hem bezigtigen liet.

— Hoor eens vriend Peut, zei mijnheer Domperveld, ik versta geen jota van de geheele bloemenkraam, maar dat weet ik, dat ik u een of twee zaadkorrels geven zal, die gij in uw leven nog niet gezien hebt, mijn oude jongen.

— Wat kan dat wel zijn, vroeg Peut met de grootste belangstelling.

— Wat zij zijn weet ik niet, ik heb er geen kennis van, maar zoo veel weet ik, dat zij zeldzaam, zeer zeldzaam zijn. Een tuinman zoo als gij moet de plant kunnen noemen, zoodra hij het zaad ziet. Wilt gij ze hebben?

— Wel zeker, dat is heerlijk en uitmuntend, stuur ze mij maar; zoodra gij maar kunt. Wie weet welk belangwekkend artikel ik er in het landbouwkundige tijdschrift over schrijven kan.

— Dat is wel mogelijk, intusschen raad ik u er voorzigtig mede te werk te gaan, dewijl ze hier te lande nog nooit in den grond gebragt zijn.....

Hier overviel mijnheer Domperveld een geweldige hoest, waarvan hij de schuld gaf aan de scherpe avondlucht, of aan den rook van zijne cigaar, die hem in het verkeerde keelgat was gekomen; maar scherpere oogen dan die van mijnheer Peut zouden er een moeijelijk bedwongen schaterlach uit erkend hebben.

— Daar is mijn rijtuig reeds, vriend Peut ik moet u verlaten.

— Vergeet vooral niet mij de zaadkorrels te zenden, waren de laatste woorden, waarmede den heer Peut van Domperveld afscheid nam.

Mijnheer Peut sliep den geheelen nacht niet; hij was geen slaapmuts, maar den volgenden morgen was hij nog vroeger dan gewoonlijk op, en bewerkte met zeer veel zorg een bed om de hem beloofde zaden in te planten.

Hij ontbeet zeer onrustig. Dat zaad bleef zoo lang uit. Eindelijk kwam de knecht van den heer Domperveld aanstrompelen. Peut liep hem aan de deur te gemoet en ontving een verzegeld pakje, met een schrijven van den heer Domperveld, waarbij deze zijn leedwezen te kennen gaf, dat hij aan den heer Peut slechts een twintigtal korrels kon zenden, doch de quantiteit door de qualiteit moest verontschuldigen.

Deze twintig wonderzaden waren geheel rond, zeer klein en donkerrood van kleur.

Mijnheer Peut bezag ze, trok een leelijk gezigt, berook ze en liet een eenvoudig — Hum! — hooren. Dat »hum" beduidde zeer veel, want zelfs mijnheer Domperveld ginnegapte niet meer, zoodra mijnheer Peut h'mte.

Waarschijnlijk weten onze lezers, dat alle bloemenliefhebbers de zaden met een vergrootglas onderzoeken en dan proeven. Mijnheer Peut begon dadelijk die dubbele proef, en beschouwde die zaadjes zorgvuldig door zijn scherp mikroskoop.

— Wat weerga!! — zei Peut; en keek nogmaals. Het was klaarblijkelijk niet in orde. — Ik geloof waarachtig dat... hij nam een korrel in den mond, fronste zijn voorhoofd, spoog den zaadkorrel uit, zag nog eenmaal door het mikroskoop en riep verontwaardigd uit: — die spitsboef, zaadkorrels!!! Gedroogde haringkuit heeft hij mij gezonden! —

Hoewel een weinig geergerd, moest hij toch hartelijk lagchen, vouwde het pakje digt en zeide tot zich zelven. — »Zeer goed, mijnheer Domperveld, wij zullen u een domper op den neus zetten" — iets, dat zoo veel te kennen gaf als, dat hij dat heer met zijne eigene munt betalen zou. Hij zond den heer Domperveld een beleefden brief, waarin hij hem zijnen dank voor het gezondene betuigde.

Domperveld kon niet nalaten, om, zoowel in de societeit, koffijhuis als elders, zijne grap een ieder te vertellen.

Maar...... die het laatst lacht, lacht het beste.

Drie weken later ontmoetten zij elkander op de straat.

— Hoe gaat het oude Stokroos? vroeg Domperveld.

— Perfect, man! Komt gij morgen bij mij eten?

Mijnheer Domperveld sloeg nooit zoodanige invitatie af.

— A, propos! Zeg mij eens, en hij scheen van onderdrukt lagchen te zullen stikken, hoe gaat het met het u gezonden zaad?

— Wat voor zaad? Vroeg Peut, dood onnoozel.

— Kom, kom, dat weet ge wel mijn oude jongen.

De ernstige houding van Peut verhinderde den geweldigen lach, waarin Domperveld op het punt stond uit te barsten.

— Als gij die zaadkorrels meent, die gij mij voor ongeveer drie weken hebt gezonden, dan moet ik bekennen, dat zij prachtig opkomen.

—He! wat zegt gij?

— Ik wil echter toegeven, dat het een LUSUS NATURAE is.

— Zoo waarlijk! zei Domperveld en dacht bij zich zelven, dat is zeker tuinmans latijn voor een haring.

— Zeer zonderling, zeer zonderling, bromde de geblufte Domperveld voor zich henen, terwijl hij zich van Peut verwijderde.

Toen onze bloemist des avonds naar huis ging, kocht hij twintig gezouten haringen. Den volgenden dag at den heer Domperveld, zoo als was afgesproken bij den heer Peut.

— Als wij na den eten onze sigaar opgestoken zullen hebben, dan zult gij zien hoe uitmuntend uw zaad staat.

Mijnheer Domperveld trachtte te lagchen. Onder het eten beproefde hij meermalen er achter te komen of zijn grap verraden was, of wel dat hij werkelijk per abuis bloemenzaden gezonden had. Mijnheer Peut sprak zoo lang over zee-anemonen, doorn-visschen en andere zeebewoners, die er allen als planten uitzagen, totdat mijnheer Domperveld geen onderscheid meer tusschen een stokvisch en een dennenboom wist.

Toen de maaltijd afgeloopen was, en de sigaren opgestoken waren, gingen de heeren in den tuin. Mijnheer Peut verkwikte zich regt hartelijk. De heer Domperveld begon aan alle personen te denken, die hij de kapitale grap had medegedeeld. Er waren zoodanige personen bij het gezelschap, doch hij trad dapper vooruit, en volgde Peut door lanen van geraniums, rozen en wonderschoone tulpen, tot zij eindelijk aan eene afgesloten plaats kwamen, waar op een nieuw aangelegd, door twee heerlijke notenboomen overschaduwd bed, twintig omgekeerde bloempotten in vier rijen stonden.

Domperveld begon te voelen dat zijne kapitale-grap wel in het geheel geene grap zijn kon.

De heer Peut bleef staan.

— Gij moet u niet verwonderen, als die planten nog niet zoo ver zijn uitgekomen, als gij welligt dacht, doch zij komen heerlijk uit, als men daarbij niet uit het oog verliest, dat zij voor de eerste maal hier gebouwd worden.

Mijnheer Domperveld dacht aan zijne eigene woorden, en bromde zoo iets van — eerste maal — hier te lande — wie had dat gedacht — en zag er uit als een domoor.

— Zie hier, riep de heer Peut, en ligtte de eerste bloempot op.

Mijnheer Domperveld zag dat er iets onder was.

— Duizend drommels! riep hij uit en zette zijn bril op.

Een heerlijke haringkop stak boven de aarde uit.

— Dek ze toe, Domperveld, de koude lucht mogt er nadeelig op werken, zeide Peut, terwijl hij zich met de andere potten scheen onledig te houden. — Daar is een betere, die had meer zon, en hij wees op een verder uit den grond stekenden haring, die Domperveld met onbeschaamde oogen, die de heer Peut van glas er in gefabriceerd had, aanzag.

Onder een derde pot stak een fameuse staart, even als een vlag, uit den grond, waarbij de heer Peut de opmerking maakte, dat hij waarschijnlijk den zaadkorrel het onderst boven in den grond gestoken had.

Domperveld ging zwijgend verder en zag de geheele rij van haringspruiten aan.

— Zij komen goed uit, niet waar? het is inderdaad merkwaardig.

— Merkwaardig? herhaalde Domperveld, het is wonderbaar. Mijnheer Peut, vervolgde hij, terwijl hij dezen op zijde trok — gisteren hield ik het voor een grap, en ik geef u mijn heilig eerewoord, als ik het niet met eigen oogen had aanschouwd, ik zou het niet gelooven.

Na deze gedenkwaardige bekentenis maakte Domperveld regts-omkeer, en ging in gedachten verzonken naar huis. Mijnheer Peut en de andere vrienden hadden moeite hun lach te bedwingen, en nauwelijks was Domperveld vertrokken, of hij groef zijne haring weder op en lachte nog lang daarna om die kapitale-grap.

Modes.

IV.

(*Vevolg van N°.* 130.)

Zeker schrijver, ik weet niet wie en waar, heeft ergens gezegd, dat de liefde door ieder zoodanig beschreven wordt, als men haar gekend heeft; de een maakt er een knorrigen verdrietigen grijsaard van, een ander ziet er niets dan een vrolijken en dartelen knaap in. Even zoo is het met de mode; elk beschrijft die op zijn manier. De gehuwde mannen noemen haar kostbaar, ligtzinnig, wuft en veranderlijk; moeders zeggen, ze is ijdel, nietig; er zijn er zelfs die haar onzedelijk en zielbedervend noemen, en toch . . . volgt haar elkeen.

Zoodra het nieuwe saizoen intreedt, hoort men de meest ernstige mannen, of die althans ernstig schijnen te wezen, en de minst gecrinoliseerde oude jongejufvrouwen, elkander toevoegen: »Wat zal men dragen?" — zoo als vroeger in Athene gevraagd werd: »Wat is er voor nieuws?" — Die vraag zweeft eene geheele maand op de lippen; eindelijk heeft men zijne keus gedaan, en kan men een paar maanden uitrusten, men let intusschen naauwkeurig op alle veranderingen.

Dus, bij den aanstaanden herfst, even als bij de vroegere herfsten, vraagt men andermaal: »Wat zullen wij dragen? Kleedjes als luchtballons, zeggen de karicaturen; kleedjes Manzini, antwoorden de mode-journalen, die het best geinformeerd schijnen; kostbare strooken en volants, pruttelen de familie-vaders. Wat antwoorden echter de verstandige lieden? Dat weet gij niet! Is het niet zoo, mijne beminnelijke lezeressen? Welnu, ik zal het u zeggen. Gij haalt de schouders op, maar dat is mij onverschillig, ik waag er mij toch aan. Al te veel is en blijft steeds voor alles nadeelig. Dat is een oud afgezaagd spreekwoord, maar altoos waar; waarom zouden wij ook van het eene uiterste tot het andere komen? Na er als een wandelende ton te hebben uitgezien, zal men nu welligt niet eer tevreden zijn, voordat men de dames tot boonenstaken heeft gereduceerd. Het eene zoowel als het andere is leelijk. Gij zult mij welligt tegenwerpen dat, hoe leelijk het costuum onzer overgrootmoeders ook was, de heeren destijds veel galanter waren, althans, dat zij verliefder gloed bezaten dan tegenwoordig; want immers onze overgrootmoeders wisten zóó hevige en plotselinge hartstogten op te wekken, dat zij zelve die bij »— Donderslagen" — vergeleken. Helaas! dat alles kan wel waar zijn; maar waaraan ligt dan toch de schuld, aan de kleeding of aan de mannen? Gelooft gij, dat, als wij de mode van 1798—1813 volgden, wij ook weder tot de destijds in zwang zijnde zeden en gebruiken zouden terugkeeren? Neen, zeg ik, zeventien maal neen, en men hoeft er niet over te klagen; *die* zeden en gebruiken waren in sommige opzigten wat al te veel gedecolleteerd.

Wanneer men zich als vrouw van goeden smaak, wel gekleed, gedistingeerd enfin, wil voordoen, dan moet men zich ook binnen de grenzen van den wezenlijk goeden smaak houden: uitersten worden altijd bespottelijk. De crinoline zal nog langen tijd gedragen worden, — als zij niet overdreven wordt. In de eerste plaats maakt zij het loopen gemakkelijker, dat, met de tegenwoordige sleepjaponnen (eene ongelukkige en zich iets aanmatigende mode) zeer moeijelijk zou zijn; zij doet de stof der kleedjes meer uitkomen, geeft iets waardigs en indrukwekkends aan de vrouw, en, waardigheid en deftigheid is voor de vrouw de stralenkrans, die men op de prentjes der zoogenaamde heiligen-beelden ziet. Eene vrouw moet niet trachten de vlugtige bewondering tot zich te trekken, om, even als de leegloopers of coupon-knippers voor de fraaije winkels doen, een oogenblik bekeken te worden, maar zij moet de goedkeuring en den eerbied afdwingen, en althans bij ons in den tegenwoordige tijd, waar zoo vele goede dingen reeds hunne kracht verloren hebben, waar de goede gewoonten dagelijks voor minder goede plaats maken, is dat waarachtig niet te veel.

De mannen hebben de gewoonte, de vrouwen de zwakkere secte te noemen. Wel nu het is juist die zwakheid, die men eerbiedigen moet, maar daarom moet de vrouw zich niet kleeden zooals het kind zijne pop doet! Intusschen wordt het tijd dat ik mijn sermoen eindig, men zou mij van pedanterie of pruderie beschuldigen, of wel, dat ik met de bestrijders der mode eene lijn trok, om u te verhinderen hare capricen na te volgen. Wees gerust, als ik zoo spreek, mijn lieve en zoo bewonderenswaardige lezeressen, doe ik het in uw eigen belang, ik zie u zoo gaarne smaakvol en .... à croquer — daar hebben wij geen woord voor.

De mode heeft eene volslagen verandering in den maatschappelijken toestand gebragt. Denk eens na over de wonderlijke transformatie, die de mode het eerste kleedingstuk de eersten menschen heeft doen ondergaan. Het huwelijk is, zoo zegt men, eene goddelijke instelling; maar, toen het ingesteld werd, was de opschik der vrouw niet ruïneus! Zij kon minstens een dozijn malen per dag een nieuw toilet maken, zonder dat de fortuin van haren echtgenoot er de minste schade bij had. — Maar tegenwoordig! — nu de vijgebladen een omvang van twintig el, volants en strooken moeten hebben, blijven er een aantal mannen, alleen uit economie ongehuwd.

Hebt gij, mijne waarde lezers, wel eens nagegaan hoe sterk het leger van werklieden en kunstenaars in hun vak is, dat zich bezig heeft gehouden om aan de vrouw het geheele toilet waarmede zij uitgaat, te bezorgen. Vergelijk nu het toilet eens bij het eenvoudige vijgenblad!!

Waar zal ik mede beginnen, mijne beminnelijke lezeressen, wacht, ik zal mij eens met slechts een der minste gedeelten van uwe kleeding bezig houden, namelijk, dat uitmuntend gemaakte schoentje, dat u een zoo allerliefst voetje verschaft.

Welnu, Mevrouw! voor dat gij die fraaije zijden schoenen bekomen kunt, moest de vetweider en zijne knechten voor de ontwikkeling van het beest zorgen, van wiens huid dit dunne zooltje is gemaakt, en — een slager om het dier te dooden, een zouter — een zeemtouwer — een looijer — een leerbereider — met hun werkvolk om die huid de noodige behandeling te doen ondergaan.

Wat de zijde betreft, waarvan de schoen gemaakt is, ook die vereischt een aantal handen en zorg; men begint den zijdeworm te voeden en op te kweeken — daartoe moet men den moerbezienboom planten, kweeken en ontbladeren, — wanneer nu de chrysalides in de cocons gesmoord zijn enz. enz., dat wil zeggen dat een vijftiental menschen zich op verschillende wijze daarmede bezig hebben gehouden, — dan blijft er nog het haspelen — spinnen — het op kluwen winden, over; dan moet de stof gebleekt en geverwd worden, en daarna eerst komt zij in handen der wevers; — is nu de stof bereid, dan gaat ze nog door onderscheidene handen, alvorens ze bij den schoenmaker komt — en daar houden zich een coupeur of coupeuse — eene naaister enz. er mede bezig. Ja, als ik nu de menigte van werktuigen, alsmede de handen, benoodigd om die te maken, wilde schetsen, dan geloof ik niet, dat ik overdrijf, wanneer ik zeg: dat er meer dan driehonderd personen werkzaam zijn geweest, om u dit schoeisel te leveren.

N°. 1.

Onder de magazijnen, die in de laatste dagen eene eerste plaats in de modenwereld hebben ingenomen, behoort dat van

G. H. Ziegelaar, Kalverstraat,

vooral genoemd te worden. Men heeft wel eens gezegd, dat, bij het trousseren der dames, men zien kan, dat Amsterdam op *grooten voet* leefde. De heer Ziegelaar logenstraft die uitdrukking, want hij bewijst, dat Amsterdam op een kleinen voet kan leven, door zijne uitmuntende en gemakkelijke laarsjes en bottines. Ziet slechts N°. 1, *bottine irlandaise,* van zwart of bruin, zoowel mat als gesatineerd. *Serge de Berry* met vetergaten van gelakt leder, de veter is van witte zijde. N°. 10 *bottine impériale* is van satijn met gelakt lederen punt, overal

N°. 2.

wit gestikt. N°. 3 zoogenaamde *bottine fausse anglaise* behoeft niet geregen te worden, dat rijgsel staat alleen als versiering en door de elastiek trekt men ze zeer gemakkelijk aan. N°. 4 is een dames schoen voor huistoilet, *pantouffle milanaise* van grijze zijde, met breeden rand van groseille fluweel en dito strik met gouden gesp.

N°. 3.

Hoe vele menschen zijn er nu bij dit kleine gedeelte van een toilet niet werkzaam geweest? Zoo ook moet een speld, voor dat zij klaar is, achttien verschillende operatiën ondergaan, waarvan geen enkele door minder dan twee personen geschiedt, zonder nog te rekenen, dat de grondstof eerst uit de mijnen moet worden gehaald.

Beschouw de paarlen, zij moeten aan den afgrond der zee door menschenhanden ontwoekerd worden!

Verwondert het u nog, als ik u zeg dat, als gij uitgaat, er meer dan zes duizend personen zijn bezig geweest, om u een behoorlijk ... kleed te maken!

N°. 4.

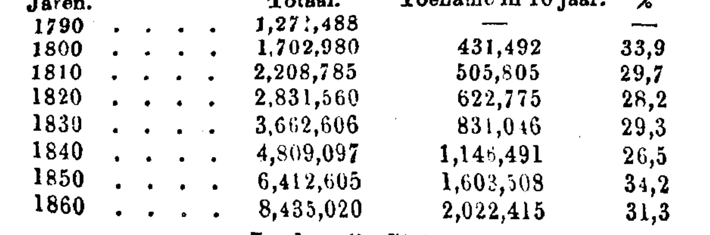

HANDELSBERIGTEN.

Algemeen overzigt der week.

AMSTERDAM, 24 Augustus 1861.

De van tien tot tien jaren in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika (zoo konden zij zich ten minste het vorige jaar nog noemen) plaats vindende volkstelling heeft in het jaar 1860 op nieuw plaats gevonden en de vergelijkingen, die de bevolkings-statistiek oplevert, brengen ons tot op het tegenwoordige standpunt. Tot de beoordeeling van den nu tusschen beiden uitgebroken strijd is zij van veel belang, en de daarop betrekking hebbende omstandigheden zijn te New-York zeer naauwkeurig zamengesteld en kan men daaruit ontwaren, hoe de invloed van van dien strijd op de handelsbetrekkingen tusschen de Noordelijke en Zuidelijke staten werkt.

Wij willen hierbij een overzigt van die volkstelling geven.

In de **Slaven-staten** bestaat de volgende verhouding:

Jaren.	Totaal.	Toename in 10 jaar.	%
1790	1,271,488	—	—
1800	1,702,980	431,492	33,9
1810	2,208,785	505,805	29,7
1820	2,831,560	622,775	28,2
1830	3,662,606	831,046	29,3
1840	4,809,097	1,146,491	26,5
1850	6,412,605	1,603,508	34,2
1860	8,435,020	2,022,415	31,3

In de vrije Staten.

Jaren.	Totaal.	Toename in 10 jaren.	
1790	1,968,455	—	—
1800	2,683,652	715,197	36,8
1810	3,738,065	1,054,415	40,4
1820	5,152,292	1,414,227	37,7
1830	7,018,627	1,866,335	36,6
1840	9,728,422	2,710,295	39,1
1850	13,527,220	3,798,298	39,4
1860	19,139,194	5,611,974	41

De bevolking van elken staat en gebied en hunnen vlakte-inhoud naar Engelsche vierk. mijlen berekend, (21¼ Eng. mijl = 1 Geogr. mijl), zijn:

Vrije Staten.

	vkt. mijlen.	Inwoners. 1840	Inwoners. 1860	Toen. %
Maine	31,766	501,793	619,958	23,5
N. Hampshire	9,280	284,574	327,072	15
Vermont	10,212	291,948	315,827	8,25
Massahusetts	7,800	737,699	1,231,494	67
Roode Isl.	1,306	108,830	174,621	60
Connecticut	4,674	309,978	460,670	48,7
New-York	47,000	2,428,921	3,851,561	58,5
New-Jersey	8,320	378,306	676,084	81
Pensylvanië	46,000	1,724,033	2,916,018	69
Ohio	39,964	1,519,467	2,377,917	56,1
Indiana	33,809	685.866	1,350,802	97
Michigan	56,451	212,264	754.291	256
Illinois	55,410	476,183	1,691,238	255
Wisconsin	53,924	30,945	768,485	2383
Jowa	55,045	43,112	682,002	1482
Minnesota	95,274	—	172,793	—
Oregon	102,600	—	52,566	—
Californie	189,981	—	384,770	—
Kansas	125,283	—	143,645	—
Tot. Vrije Staten.	847,816	9,728,922	18,951,814	—

Slaven Staten.

	vkt. mijlen.	1840	1860	Toen. %
Delaware	2,120	78,085	112,353	44
Maryland	11,124	470,019	731,965	56
Virginie	61,352	1,239,797	1,593,199	28
Noord-Carolina	50,704	753,419	1,008,342	34
Zuid-Carolina	29,785	594,398	715,371	20,35
Georgia	58,000	691,392	1,082,757	56,60
Florida	59,268	54,477	154,694	184
Alabama	50,722	590,956	955,917	62
Mississippi	47,156	375,651	887,158	136
Lousiana	41,255	352,411	666,431	90
Texas	274,366	—	600,955	—
Arkansas	52,198	97,574	440,775	354
Missouri	67,880	383,702	1,201,209	213
Kentucki	37,680	779,828	1,145,567	47
Tenessee	45,600	829,210	1,146,640	38,28
Tot. Slav. Staten.	888,310	7,290,719	12,434,373	
Buitenbezittingen.				
Nebraska	283,438	—	28,893	—
Dakotah	60,000	—	4,889	—
Washington	223,022	—	11,624	—
Utah	269,170	—	50.000	—
Nieuw-Mexico	256,309	—	92.024	—
Indiana	71,127	—		
Totaal bezittingen	1,163,066	—	187,380	—
District Columbia	60	43,712	75,321	72,31
Totaal der V. St.	3,024,535	17,063,353	31,648,888	85,48

Vergelijkt men, afgezien van de laatste buitenbezittingen en districten de percenten stand der bevolkingstoename, dan vindt men in het hier boven aangevoerde twintigjarig tijdvak bij de vrije staten eene vermeerdering van 94.90 en bij de slavenstaten 70.55 pCt. Even zoo is de verhouding tot de vlakke inhoud van den staat. In 1840 leefden in doorsnede 11.47, in 1860 echter 22.34 personen op een Engelsche vierk. mijl, in de slavenstaten daarentegen 8.21 en 13.91 zielen.

De grootste bevolkingen zijn:

Massachusets	170.70	Per vierk. mijl; alle anderen hebben minder als 50.00.
Rhode Island	133.71	
Connecticut	98.86	
New-York	81.98	
New-Yersey	81.27	
Pensylvanië	63.39	
Ohio	59.45	

In de slavenstaten tellen slechts twee meer dan 50 inwoners per vierk. mijl, namelijk:

Maryland 61.29.
Deleware. 52.99.

Texas, zoo uitgebreid dat het het Duitsche tolverbond met 1500 geogr. mijlen overtreft, heeft slechts 2.19 inwoners per Engelsche, dus namelijk 45 per Duitsche mijl.

De handel in Koloniale Waren is deze week niet onbelangrijk geweest. In verschillende artikelen hebben er min of meer belangrijke afdoeningen plaats gevonden. De stand der markt blijft, over het algemeen genomen, vrij goed.

KOFFIJ. Op nieuw hooger; voor behoefte werd 42½ voor goed ord. Java betaald. Santos werd 1 à 1½ c. hooger. Van de onlangs arriverende 4 ladingen Rio zijn successievelijk tot klimmende prijzen 2 afgedaan, meest op speculatie. Het artikel blijft ferm.

Wij noteren:

Java bruin	48	à 50	Groen	42	à 43
» ligt	46	» 47	Fijn groen	43	» 44
Menado	44	» 45	Blaauw	44	» 45
Geelacht. à geel	44	» 45	Padang	42	» 43
Blank	43	» 44	St. Domingo	38½	» 39½
Goed ordin.	42	» 42½	Rio ordin.	26	» 30
Ordin. en gemeen	41½		Reel en goed ordin.	31	» 34
Onzuiver	40½	» 41	Mooi groen	34	» 35
			Santos	36	» 40

De stand van KOFFIJ was te Londen, in cwts. van 50¾ kilos. op 17 Aug.

	Invoer.	Uitvoer.	Verbruik.	Voorr.
West-Indië	20,290	6,966	9,096	7,554
Ceylon	226,347	98,750	148,231	76,205
Oost-Indië	30,549	10,583	19,061	18,086
Mocha.	5,619	346	6,946	4,272
Brasil	38,970	23,592	3,477	18,093
Andere vreemde havens	9,425	2,026	7,977	9,048
Totaal.	331,200	142,863	194,788	133,258

THEE. Voortdurend stil in afwachting van den aanslag der veiling Java Thee bij de N. H. M. Donderdag 29 Aug. worden de monsters uitgegeven, de in veiling gebragt wordende hoeveelheid zal ongeveer 24/m. kisten zijn. Prijzen onveranderd.

SUIKER. Ruwe. Te Rotterdam zijn afgedaan 319 kranj. Java per *Cleopatra*, zeem. N°. 14 prijs geheim. Alhier 2113 kranj. Java, zeem. ca. N°. 13, per *Theodor Dill*, tot *f* 1½ onder Julij. 615 kranj. Java N°. 13½ opgeslagen tot *f* 34¾. In het geheel bleven gedurende deze week de prijzen onveranderd echter was de handel iets levendiger tot *f* 1½ à 1¾ onder Julij van boord, en tot *f* ½ hooger, voor eene opgeslagen partij, werden te zamen omgezet circa 3200 kranj. en kann. Java. Van Surinaamsch werden verkocht ca. 400 vaten tot *f* 24 à 28, gedeeltelijk voor uitvoer. Prijsnotering onveranderd.

De stand van SUIKER was te Londen in kilos, op 17 Aug.:

Plantation.	Invoer.	Uitvoer.	Verbruik.	Voorraad.
West-Indië	70,672,000	7,000	51,280,000	28,067,000
Mauritius.	37,377,000	2,164,000	32,618,000	9,761,000
Bengaal en Penang	5,549,000	538,000	6,074,000	3,924,000
Madras.	5,975,000	999,000	4,719,000	2,149,000
Totaal	119,573,000	3,708,000	94,691,000	34,901,000
Vreemde.				
Siam enz.	12,130,000	1,203,000	9,952,000	10,364,000
Cuba en Havanna.	26,134,000	2,354,000	21,887,000	13,317,000
Brasil.	1,893,000	560,000	1,559,000	3,674,000
Portorico enz.	11,475,000	17,000	6,266,000	7,638,000
Totaal	51,632,000	4,134,000	39,664,000	34,993,000
Geheel totaal	171,205,000	7,842,000	134,355,000	78,894,000

Geraffineerd. De markt vast gestemd; bij B. en H. zijn per December levering ca. 400 tons afgedaan.

De notering is:	N°. 1.	N°. 2.	N°. 3.
N. S. R.	*f* 41	*f* 38½	*f* 37½
A. S. R.	» 38¼	» 37¼	» 36¼
B. & H.	» 37½	» 36½	» —
S. & T.	» 39	» 37½	» 36½
W. & Z.	» 36½	—	—

RIJST. Uit de eerste hand zijn afgedaan 1037 balen blanke Java Rijst, aangebragt per *Honigbij.* Van gepelde Rijst werden verscheidene partijtjes voor de consumtie gekocht; de vraag voor het binnenland is zeer geanimeerd, de prijzen zijn thans:

Gepelde Arracan	*f* 8¾	à 9¼
» Rangoon	» 8¾	» 9½
» Java	» 9¼	» 9¾
» Tafel	» 11	» 13
Carolina	» 14½	» 16

De stand van RIJST was te Londen op 10 Aug.:

	1861.	1860.	1859.
Invoer.	46,375,000	19,924,000	15,123,000
Verbruik	38,840,000	38,566,000	16,846,000
Uitvoer [1]		8,326,000	13,307,000
Voorraad	37,392,000	45,759,000	71,121,000

[1]) De uitvoer, vrij van regten, wordt niet meer afzonderlijk opgegeven, maar bij het verbruik gevoegd.

SPECERIJEN. De gunstige afloop der veiling van de Ned. Handel-Maatschappij liet een gunstigen indruk achter, en werd voor enkele nommers eenig avans besteed. Tegen 29 dezer zijn in veiling aangeslagen 388 balen Piment.

Ziehier de afloop.	Liggende te Amst.	Rott.	Prijzen.	Tax.
Notenmuscaat. N°. 1	512 v.	392 v.	71 à —	70
» 2	152 »	542 »	60 » —	60
» 3	100 »	160 »	41 » 43	45
» 4	117 »	90 »	32 » —	33
Macassar Notenmuscaat. N°. 1	— »	10 »	60 » 66	62
» 2	— »	6 »	36 » —	35
» 3	— »	5 »	26 » 27	26
Foelie. D	203 »	372 »	62 » —	62
E	245 »	— »	60 » 61	60
Gruis	4 »	8 »	49 » 53	—
Stof	3 »	2 »	11 » 36	—
Nagelen. N°. 2	308 »	770 »	20 » —	22
Java Kaneel. N°. 2	— fard.	121 fard.	70 » 71	65
» 3	1344 »	1137 »	56 » 69	60
» 4	32 »	53 »	55 » 58	55
Gruis.	— b.	17 b.	54 » 55	52
Peper. Zwarte. N°. 1, 49 k°.	1067 b.	— b.	23½	23
» 2. 49 »	168 »	— »	23	23
» 3. 41 »	1032 »	— »	22½	23
» 4. 40/45 »	— »	1552 »	22½	23
» 5. 40/45 »	— »	2380 »	22½	23
Separaat. 40/47 »	289 »	315 »	22½	22
Witte . . . 60 »	60 »	99 »	36 à —	35
Japansche Soya. 700 kistjes à 36 kruisjes.			30 » 31	35

Alles verkocht.

VRUCHTEN. Hiervoor bestond weinig attentie, alleen werd voor consumtie tot staande prijzen in de tweede hand iets gedaan.

HONIG. Hav. In den loop dezer week is er weinig in dit artikel omgegaan; de stemming blijft zeer vast. Notering *f* 24½ à 25 entrepôt.

WAS. Zonder order *f* 100 à 102.

TABAK. De verkoopen bestonden vorige week uit:
50 vaten Maryland tot 27 à 30, vaten Maryland tot 32 c.
50 " dito om de 26 " 25 " Masoncounthy " 31 "
De hooge vorderingen der houders hebben verdere afdoeningen belet, per *Johan Smit* en *Casilda*, zijn p. m. 300 vaten Maryland aangebragt. Van de overige soorten zijn geene verkoopen te vermelden. Van Java bestonden de aanvoeren, per *Piet Hein*, uit:

1574 pakken, merk V. D. S.		145 pakken, merk B. K.	
588 " "	A. S. Malang.	136 " "	V. S.
216 " "	Padang.	74 " "	Limburg.
272 " "	P. A. Malang.	46 " "	L.

De voorraad bedraagt:
3254 vaten Maryland, 15 vaten Stelen,
277 " Virginie, 48 kist. Seedleaf,
51 " Kentucky, 20 ser. Havanna,
3899 pakken Java.

KATOEN. Ten gevolge van de meer willige berigten van Liverpool was de markt zeer geanimeerd en vonden ongeveer 700 balen Amerikaansch tot verhoogde prijzen koopers.

Georgia.			
Good ordinary	à 46 c.	Good ordinary	à 46 c.
Low middling	" 47 "	Low middling	" 48 "
Middling	" 48 "	Middling	" 49 "
Strict middling	" 48½ "	Good middling	" 50 "
Good middling	" 49 "	Oost-Indische.	
Middling fair	" 50 "	Comptah good middl.	à 32 c.
New-Orleans.		Dhollerah middl. fair	" 35 "
Ordinair	à 45 c.	Tinnevelly fair	" 36 "

De stand van Katoen was in de Vereenigde Staten in balen.

Van 1 Sept. tot 31 Julij.	1860-61.	1859-60.	mr. of mind.
Voorraad op 1 Sept.	220,750	140,174	80,576 mr.
Aanvoer in alle havens	3,636,022	4,544,110	908,088 mind.
Uitvoer n. Gr.-Brittannie	2,174,331	2,646,774	472,443 mind.
" " Frankrijk	578,013	576,616	1,397 mr.
" " Noord-Europa	216,250	285,882	69,632 mind.
" " andere vr. havens.	157,039	200,087	43,048 "
Totaal van den uitvoer.	3,125,633	3,709,359	583,726 mind.

Verbruik van Katoen in de Vereenigde Staten:

		1860—61.		1859—60.
Voorraad 1 Sept.		220,750		140,174
Aanvoer sedert dien datum.		3,636,022		4,544,110
Totaal balen.		3,856,772		4,684,284
Af de verscheep.	3,125,633		3,709,359	
Voorraad.	58,785		217,490	
		3,184,418		3,926,849
Blijft voor Amerik. verbruik.		672,354		757,435

DROOGERIJEN met onbeduidenden handel, de afloop der veiling Notenzeep N. H.-M. is gemeld; Geraffin. Campher met *f* 37½ betaald; van Bindrotting werden circa 10,000 bossen tot iets betere prijzen afgedaan.

VERFWAREN. Java Indigo. De handel was zeer levendig en werden tot verhoogde prijzen ongeveer 260 kisten particulieren aanvoer afgedaan. Meekrap onveranderd. Verfhouten. Een gedeelte der partij Geelhout ex *Santa Rosa*, werd van boord verkocht, het resterende blijft aan de markt. Quercitron. Philad. *f* 7½ RC; Baltimore *f* 4½ à ¾; 100 balen Baltimore vonden van boord nemers. Harst. Bruine Amerik. werd met *f* 6 betaald, transparante *f* 6½ à 8. Amerk. Terpentijnolie wederom iets vaster.

De stand van Salpeter was te Londen in kilos.

Op 10 Aug.	1861.	1860.	1859.
Invoer...	7,704,000	8,661,000	12,658,000
Uitvoer...	7,346,000	7,884,000	11,053,000
Voorraad..	3,677,000	4,617,000	4,551,000

De stand van Cochenille was te Londen op 10 Augustus:

Ceroenen.	1861.	1860.	1859.
Invoer.	11,552	10,246	10,556
Uitvoer	10,253	10,006	11,205
Voorraad.	7,847	6,805	5,061

HUIDEN. Zuid-Amerikaansche soorten stil in afwachting der aangekondigde veiling der Ned. Handel-Maatschappij op 3 September e. k. Van Oost-Indische werden bij inschrijving toegewezen: 1757 st. Buffelhuiden 1ste hands aanvoer; op 5 September e. k. komen bij inschrijving aan de markt 2608 st. Runder, per *Goed Vertrouwen* en 1495 st. dito, per *Bato*, waarbij het thans voorradige bij de Nederl. Handel-Maatschappij zal gevoegd worden. Inl. artikelen stationnair zonder merkbare verandering.

METALEN. Banca Tin in de laatste dagen vaster en tot *f* 67½ gezocht. Koper wordt op de verhooging van Engeland hooger gehouden.

WOL voortdurend zeer stil.

Ziehier de aanvoeren van balen Wol in Engeland.

Van 1 Jan. tot 31 Julij.	Londen. 1860.	Londen. 1861.	Liverpool. 1860.	Liverpool. 1861.	Totaal inclus. Hull, Bristol, Leith, enz. 1860.	1861.
Koloniaal.						
Sydney	40707	45527	—	—	40707	45527
Port Philip	65880	74459	2892	456	68722	74915
Portland Baai	2952	3873	—	—	2952	3873
Hobart Town	7278	9512	—	—	7278	9512
Launceston	7283	5729	—	—	7283	5729
Zuid-Australië	22524	27320	—	—	22524	27320
Swan Rivier	1760	1993	—	—	1760	1993
Nieuw Zeeland	12895	15863	—	—	12395	15863
Kaap de Goede Hoop, Algoabaai, en Port-Natal.	19795	19167	60	—	19855	19167
Port Beaufort en Mosselbaai	601	20	—	—	601	20
Kaapstad	7636	8859	—	—	7636	8859
Oost-Indië	2031	2926	26714	32494	29038	35533
Totaal balen	190792	215248	29666	32950	220751	248811
Vreemde.						
Duitschland	1605	324	—	—	8083	4023
Spanje en Portugal	1949	1220	10209	5296	12158	6516
Rusland	4106	8162	2584	915	8369	14190
Zuid-Amerika	4846	1658	53713	55131	58559	56989
Barbarije en Turkije	1774	1459	4208	2020	5982	3479
Syrië en Egypte	581	323	2261	1970	2842	2293
Triëst, Livorno, enz.	23	53	285	574	308	627
Denemarken	—	—	—	—	912	168
China	114	53	—	—	114	53
Diversen	1421	2351	977	1879	3612	5056
Geheel totaal	207211	230861	103908	100735	321690	341505

HENNEP. Er is weinig in Petersburger Rein gedaan, en voorts bij partij in:
Riga Poolschen Rein . . . . *f* 59 à —
Petersburger Halfrein . . . . " 51

Voorts naar gelang van qualiteit in:
Riga Poolschen Rein . . . . *f* 60 à —
" " Pas. . . . . " 58½ " 59
" Lange Br. Pas. . . . . " 55½ " —
Petersburger Halfrein . . . . " 52 " —

De veiling liep als volgt:
Afloop der Italiaansche Hennep-veiling, den 20sten dezer te Rotterdam gehouden.

G.	8 b.	*f* 75¼ à — verk.	SCC.	2 b.	*f* 63½ à — verk.
SG	21 "	" 64¼ " — "	BPO	4 "	" 65¼ " — "
PO	20 "	" 70 " — "	GF	12 "	" 74½ " 74 "
SC	46 "	" 61½ " — "	PCF	10 "	" 70 " — "
S.	31 "	" 49½ " 49¾ "	BPF	8 "	" 63½ " — "
T.	22 "	" 45¼ " 46 "	BCS.	2 "	" 62½ " — "
CC (geh.)	30 "	" 80½ " 81 "	SC	14 "	" 65 " — opg.
ST (heede).	8 "	" 51 " 51¼ "	B.	11 "	" 64½ " 65¼ v.
SL (id.)	12 "	" 32 " — "	PC	35 "	" 61 " 63¾ "
GC	12 "	" 75¼ " — "	SL	4 "	" 60½ " — "
PCC.	10 "	" 71 " — "	SL (geb.)	3 "	" 90½ " — "

5 bonden Beijersche. . . . . 5 bond. *f* 51¼ verk.

ASSCHEN Potasch. Notering is:
St. Petersb. Pot- *f* 15.75 à 16 Toskaansche *f* 18.50
New-Yorker " 8.50 Dito Parel " 19
Eng. Soda " 5.50 à 8.50

VETWAREN. In bruine en blanke Levertraan, was de handel zeer beperkt.
Ziehier de notering:

Zuidzee	Traan.		't Ned. Vat	*f* 37
Walvisch	dito		" "	" —
Robben	dito		" "	" 40
Archangel	dito		" "	" —
Astrakan	dito		" "	" 35
Oost-Indisch	dito		" "	" —
Lever	dito	(bruine)	de Ton	" 42½
dito	dito	(blanke)	" "	" 44.45
dito	dito	(bruin blanke)	" "	" —
Cocos-Olie			de 50 Ned. ℔	" 29.31
Palm dito			" "	" 25.26
Oleïne.			" "	" 17.20
Rondvisch			" "	" 13½
Ansjovisch, 1861.			het Anker	" 8½
dito 1860.			" "	" 8¾
dito 1859.			" "	" 8
dito 1858.			" "	" 8

TALK en SMEER met geringe omzettingen, stil. Van St. Petersburger en Archangel Talk zijn 175 vaten aangevoerd, echter nog weinig daarvan gedaan. Amerikaansche Reuzel met weinig vraag.
De stand van Talk was te Londen in vaten van 400 kilos.

Op 12 Aug.	1861.	1860.	1859.
Voorraad op heden	52,192	36,681	21,525
Aflevering laatste week.	3,465	1,893	1,799
dito sedert 1 Junij	16,827	17,981	11,153
Aanvoer laatste week	1,481	2,266	965
dito sedert 1 Junij	12,258	27,568	20,597
Prijs van gele kaarsen	46/6	52/3	55/-
" " stadssmelt	49/3	55/-	55/9

WIJNEN en STERKE DRANKEN. In geene der artikelen eenige verandering. Bij inschrijving werden heden verkocht 14 st., 29/2 leggers Sur. Rum, ex *Casper de Robles*, tot geheimen prijs.
De prijsnotering is:
Arak *f* 155, *f* 165 en *f* 175, per 563 Ned. kannen.
Rum. Surin. " 17 à 20 } per 39 Ned. kannen.
" Jamaica *f* 18 à 24 en hooger }
Voorloop. Languedoc £ 28 à 30
" Barcelona. " 36 " 38 per 225 Ned. kannen.
Jenever. Amsterdamsche proef *f* 17 } per vat van 100 Ned. kannen buiten fust.
" Amerikaansche " " 19 }
" Londensche " " 20½ }

ZADEN. Van Amerikaansch rood Klaverzaad werden eenige balen tot hoogeren prijs voor uitvoer gekocht. Bruin Mosterdzaad werd in de puike prima soorten ter verzending hooger betaald; de aanvoer blijft nog onbeduidend en de qualiteit valt bij inzameling over het algemeen tegen. Geel Mosterdzaad in de puike qualiteiten prijshoudend. Kanariezaad in de eerste soorten nieuw beter te plaatsen, het afwijkende minder gezocht. Karweizaad, waarvan de aanvoeren aan de binnenmarkten onbeduidend blijven, vindt meer kooplust en de stemming der markt nijgt tot hoogere prijzen.

GRANEN. In Tarwe was gedurende deze week goede handel, vooral in Poolsche soorten, tot ruim vorige prijzen. Rogge mede met veel handel; aan consumtie en binnenlandsche verzending vooral in gedroogde soorten, de prijzen hebben echter geen verhooging ondergaan, dewijl steeds de nieuwe aanvoeren, de vraag konden bevredigen; alleen ongedroogde, waarvan de markt slecht voorzien is, heeft eenige verhooging ondergaan. Gerst op het laatst iets lager afgegeven.

De Uitvoer van **Granen** van de Vereenigde Staten naar Groot Brittannië en Ierland bedroeg van 1 September 1860 tot 31 Julij:

	Meel. Vaatjes.	Meel. Kilos.	Tarwe. Bushels.	Tarwe. Lasten.	Maïs. Bushels.	Maïs. Lasten.
New-York.	1,648,020	145,025,760	18,951,174	222,676	6,558,367	77,060
New-Orleans	183,071	16,110,248	88,151	1,035	1,784,012	20,962
Philadelphia	174,474	15,353,712	1,483,372	17,429	666,523	7,831
Baltimore.	128,131	11,275,528	993,549	11,674	850,196	9,989
Boston	111,488	9,810,944	18,418	216	14,100	165
Andere havens	157,331	13,845,128	2,331,072	27,390	15,451	181
Totaal 1860-61.	2,402,515	211,421,320	23,865,731	280,420	9,888,649	116,178
" 1859-60.	567,060	49,901,280	3,260,264	39,808	2,195,189	25,793
Naar het vaste land.						
New-York.	70,742	6,225,296	2,458,324	28,885	41,173	483
Andere havens	7,796	686,048	9,073	106	3,042	35
Totaal 1860-61.	78,538	6,911,344	2,467,397	28,991	44,215	518
1859-60.	45,677	4,019,576	161,914	1,902	19,858	127
1858-59.	49,176	4,327,488	57,845	679	25,519	299
1857-58.	283,157	24,917,816	323,842	3,805	16,848	197

OVERZIGT VAN NEDERLANDS IN-, UIT- EN DOORVOER
van eenigen der voornaamste handelsartikelen in de maand Junij 1860 en 1861.

ARTIKELEN.		Algemeene invoer. 1860.	1861.	Invoer tot verbruik. 1860.	1861.	Algemeene uitvoer. 1860.	1861.	Uitvoer uit het vrije verkeer. 1860.	1861.	Doorvoer. 1860.	1861.
Boter, eetbare	pond.	128788	64552	29537	13937	1925483	2120676	1826232	2070061	99251	50615
Droogerijen.	waarde	370831	576164	130529	254470	391148	382304	91239	72678	299909	309626
Garen van katoen, ongetwijnd en ongev.	pond.	1007052	1160808	550523	635707	471461	545784	2665	6753	468796	538981
" " " getwijnd of geverwd.	"	248543	164783	31820	34571	239879	210811	22439	80628	217440	130183
Gedistilleerd, op fust	vaten.	4755	4726	356	323	23194	14728	19203	12523	3901	2205
Granen, tarwe.	lasten.	4461	3135	4290	2133	1208	1623	1091	892	112	731
" rogge	"	17337	11113	14427	9982	4485	2620	1681	1466	2804	1154
" gerst.	"	4509	6657	4500	6657	735	418	726	413	9	—
" boekweit	"	549	676	549	676	61	11	61	11	—	—
" haver	"	190	201	53	134	1789	1758	1652	1691	137	67
" meel.	pond.	1890969	2753927	1559299	1771949	469329	1219252	96482	236267	372847	982985
IJzer, ruw.	waarde	682947	933018	682947	933018	364337	519453	364337	519453	—	—
IJzerwerk	"	299173	420132	102294	116578	270025	354165	87749	43346	182276	310819
Indigo	pond.	36951	89080	40799	74711	150309	182455	119462	123294	30847	59161
Kaas.	"	30093	22592	17671	13735	2141672	1865014	2129164	1856117	12508	8897
Katoen, ongesponnen	"	3224702	3291292	3224702	3291292	2331472	2597630	2331472	2597630	—	—
Koffij.	"	2537536	4847725	2520965	4845860	2143148	5293409	2126572	5291544	16571	1865
Manufacturen, van zijde, katoen, hennep, vlas enz.	waarde	2333432	2505586	1026282	1270264	2329191	2928676	1039453	1668674	1289738	1260002
" van wolle, Lakens	pond.	30767	32461	25920	26125	5545	7299	698	340	4847	6959
" " waarvan de 6 Nederlandsche ellen 1 pond of meer wegen	"	23952	16548	12289	10696	20919	11146	8838	5200	12081	5946
" van wolle, waarvan de 6 Nederlandsche ellen minder dan 1 pond wegen	waarde	336502	329205	206036	206394	137460	130014	7201	4371	130259	125643
Olie van plat en rond zaad	vaten.	5015	5657	56	9	6423	8246	1490	2598	4933	5648
Rijst	pond.	1352861	2942636	1295402	2718964	1131280	1003052	1009630	911838	121650	91714
Slagtvee, stieren, ossen, koeijen en vaarsen	stuks	2043	930	1404	679	6339	6796	5700	6545	639	251
" schapen.	"	3971	779	2088	568	4940	13694	3057	13483	1883	211
Suiker, ruwe	pond.	[illegible]	[illegible]	6189391	9036494	3135161	2946954	6909	116764	3128252	2830190
" geraffineerde	"	46382	27695	2	19	5649694	6055232	5604786	6052029	44908	3203
Tabak, in rollen of bladen	"	1465427	2744551	874992	1299561	524396	2069894	278070	773178	246326	1296716
Tin	"	159857	276308	159857	276308	257905	163989	257905	163989	—	—
Wijn op fust	vaten.	17841	14324	10085	4718	6325	4104	—	—	6325	4104
Zaad (oliezaden)	lasten.	2732	1957	2245	1957	551	187	63	186	488	1

LEIDEN, 24 Aug. Boter 1e qual. *f* 1 à 1.12½; mindere 87½ à 97½; verkocht 5140 Ned. ℔.

DELFT, 24 Aug. De prijzen der Kaas waren heden *f* 15 à 20 de 100 Ned. ℔. Aanvoer 86 stapels, wegende 24,037 Ned. ℔.

DEVENTER, 23 Aug. Granen. Tarwe *f* 11 à 12.50. Rogge *f* 7.50 à 8.25. Boekweit *f* 6.50 à 7.25. Gerst *f* 5.50 à 6. Haver *f* 3.75 à 4.50. — Boter *f* 19 à 20.50 per ⅛ vat. — Cours van het Pruissische Zilvergeld *f* 200 voor Holl. geld.

ZEVENBERGEN en LAGE ZWALUE, 22 en 23 Aug. N. Tarwe vlug *f* 12 à 13; O. dito *f* 8 à 10.25. — N. Rogge *f* 6.50 à 7.50; O. dito inlandsch *f* 5.25 à 6.75. — Z. Gerst *f* 5 à 5.50. — Haver *f* 2.40 à 3.25. — Paardenboonen en Kanariezaad zonder handel. — Koolzaad *f* 11.90 à 13.50. — Lijnzaad niet verhandeld.

LONDEN, 23 Aug. Suiker. Er heerschte heden veel vraag van den kant der raffinadeurs en kruideniers en de prijzen waren dien ten gevolge vast. Met inbegrip van de in veiling verkochte hoeveelheid, zijn er deze week verk. 2036 v. W. I. Uit de hand verk. 1500 z. Madras tot 30/6; 600 z. Mauritius gekorreld tot 42/- à 45/6; 150 v. Porto-Rico tot 34/- à 36/- en 40 v. Surinaamsche tot 34/-. Twee ladingen Havanna zijn verk., te weten, eene van 3280 k. N°. 10½ tot 25/3 en eene van 1500 k. N°. 10½ tot 25/-. — Koffij. Plantation Ceylon gesouteneerd; 33 v. en 171 b. zijn tot vorige prijzen verk. 296. b. Macassar goed ord. verkocht tot 60/6; 62 v. Neilgherry goed gekleurd verkocht tot 80/-; pea berry tot 82/- en 119 b. Costa-Rica tot 69/-. Van Rio zijn verk. 1455 b. gew. tot hooge prijzen; fijn en fijn ord. 67/6 à 71/- en 3303 b. tot vastere prijzen; fijn ord. van verschillende soorten 61/- à 66/-; ord. en goed ord. donker bruin 51/- à 54/-; goed ord. bruinachtig 53/-; ord. 50/- à 51/-. De lading van 4100 b. Rio fully good first ex *Mathilde* is verkocht tot 54/- voor Kopenhagen. — Rijst gedrukt; van de 5694 b. Bengalen zijn in veiling slechts eenige partijen Ballam goede qual. tot 9/7 verk. de rest is opgeh. — Katoen vaster markt tot volle prijzen. Gedurende de afgeloopen week zijn verk. 2300 balen Suratte, good fair New Broach tot 6⅝ p.; good fair New Dhollera tot 6⅜ p.; midd. fair tot fair Old Dhollera tot 5¾ à 6 p.; Oomrawattee goede qual. 6⅛ à 6¼ p. — Peper. In veiling zijn 674 b. Penang tot 3⅝ à 3¾ p. opgehouden. Afgedaan zijn 600 b. Penang tot 3½ p. contant. — Lijnzaad vast; gedaan zijn 800 ton tot 56/- cont.; eene lading Zwarte Zee verkocht tot 56/-. — Salpeter vast; 2550 b. Bengalen 4 ℔ zijn verk. tot 36/-. — Metalen. Schotsch Gietijzer en Tin zonder verandering. Zink vast; verk. 50 ton disp. tot £ 17.10/-; 25 ton per Sept.-Oct. tot £ 17.15/- en 50 ton te Hull tot £ 18.5/-. — Terpentijnolie. Amerik. met veel handel tot 55/-. — Lijnolie kalm tot 32/6 alhier en te Hull. — Talk kalme markt, tot de prijzen van gisteren.

LIVERPOOL, 22 Aug. Suiker kalm en zonder handel; van melassen is verkocht eene lading van 800 punch. Cuba Moscovados tot 15/-. — Koffij. Verk. 810 b. Rio tot geheimen prijs. — Rijst. Verk. 1200 b. Necrancie tot 9/6 à 9/9. — Lijnzaad. Verk. 5000 b. Bombay tot 58/- à 59/-. — Hennep. Verk. 100 b. Manilla tot £ 19 à 19.5/- en 70 b. Bombay tot £ 23.5/- per ton. — Harst. 4000 b. ord. vonden koopers tot 8/- à 8/6.

— 23 Aug. Katoen. Van de 89,870 b., die gedurende deze week waren verk., zijn 20,930 voor spec. en 17,380 voor exp. Fair Upland 9 p.; dito Orleans 9⅜ p.; dito mobile 8/-; middl. Upland 8½ p.; dito Orleans 8¹³⁄₁₆ p.; dito mobile 8⁹⁄₁₆ p.

ANTWERPEN, 24 Aug. Koffij met levendige vraag; op levering zijn verkocht 3200 b. Brazil en 1400 b. dito tot 33 ct. in entrepôt. Van disp. is uit de tweede hand gedaan 800 b. dito en 500 b. St. Domingo tot vaste prijzen. — Suiker ruwe-, verk. eene carga van 2200 k. Havanna; op levering disp. verkocht 56 k. Geraff. Verkocht 50,000 k. en 100,000 k. te leveren tegen het einde des jaars. — Rijst. Gedaan 900 b. Necransie ongepeld en 700 b. Rangoon gepeld en 500 b. Arracan gepeld tot vaste prijzen. — Katoen. Verkocht uit de tweede hand 30 b. Texas en 25 Louisiana. — Oliezaden vast; gedaan 850 mud Lijnzaad tot fl. 14¼; aangaande Koolzaad is niets nieuws te vermelden. — Harst Verk. 150 bar. bruine Amerik. tot fl. 5¼. — Terpentijnolie. Verk. 27 bar. Amerik. tot fl. 31 en 30 bar. Fransche tot fl. 28¾ à 29.

NEW-YORK, 10 Aug. Katoen veel vraag tot hoogere prijzen. Men noteert:

	Upland.	Florida.	Mobile.	New-Orleans en T.
Ordinary	15	15	15	15¼
Good ord.	16	16	16	16¼
Middling	17¾	18	18	18¼
Good middl	18⅜	18½	18¾	19
Middl. fair.	18¾	19	19¼	19½

Asschen zonder variatie; Paarlasch, verkocht 15 bar. tot $ 5.25 en 25. — Meel. Vraag voor exp. was zeer levendig, zoodat de prijzen stijgende waren; Canada is gedaan tot $ 4.25 à 7.50 per bar. — Koffij met veel vraag; verk. 8675 b. Rio tot 13¼ à 15 c.; 853 b. Maracaibo tot 16¼ à 16½ c.; 300 matjes Java tot 19½ c.; 210 dito St. Domingo tot 14 à 14½.

St. LOUIS, 6 Aug. Tabak. Sedert eenige dagen is de handel zeer geanimeerd, en de prijs voor goede qual. is hooger, die van mindere echter dalende. In alle overige artikelen staat de handel bijna geheel stil.

HAVANNA, 3 Aug. Suiker met veel vraag en vaste prijzen. Men noteert wit $ 5¼ à 6½, blond No. 13 à 20 $ 4¼ à 5⅛, bruin No. 11 à 12 $ 3⅞ à 4⅛, Moscov. $ 2¾ à 3. Voorraad alhier en te Matanzas 165,000 k. en 7000 v.; Melassen in betere stemming à rl. 2 voor gekl. en rl. 3 voor Moscovados. — *Vrachten* stil. — *Wisselcours* op Londen 60/d. 15½ à 16 pCt. premie.

NEW-REDFORD, 6 Aug. Walvischtraan met veel vraag voor cons. en exp. 2260 v. zijn tot geheimen prijs gedaan. — Spermacetieolie vast en met goede vraag. Gedurende de laatste week verk. 550 v. voor spec. en 200 v. voor exp. tot $ 1.25 per gallon. — Walvischbaarden zonder handel.

BOMBAY, 27 Julij. Katoen met stijgende prijzen en zeer veel vraag; voorraad 13,950 b. — Oliezaden bijna zonder voorraad en aanvoer, zoodat Lijnzaad en Raapzaad 2 à 3 annas hooger waren. Seramen Papaverzaad komen in het geheel niet ter markt. — Koffij ontbreekt. — Wol. Daar er volstrekt geen voorraad is, is er niets in gedaan. — Peper, alles verk. voor locale consumtie tot dalende prijzen.

Zeetijdingen.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 24 Aug. *Major Morton*, Gerrior, Boston A. - *Condor*, Arnold, Londen. - *Jabez*, Lucas, Newc. - *George Smith*, Marshall, Sunderland. - *Anne Wilhelmine*, Torgensen, Frederikst. - *Fredrika*, Smith, Drammen. — Gisteren nog: *Catharina*, Jansen, Bahia l. v. Falmouth. Wind N. W. — W. N. W.

VLIE, 23 Aug. *Prince Albert*. Simme, Middlesb. n. Leer als bijlegger, lek; is n. Harlingen opgezeild. Wind W. N. W.

HELLEVOET, 24 Aug. *Ceres*, Manneken, Hav. - *Thos. Varcoe*, Killow, Liverpool. - *Planet*, Jones, Bo'ness. - *Echo*, Mordey, Sunderl. *Hollander* (st.), St. Petersb. - *Mina*, Hoogerwerff, Christinas ad - *Margaretha*, Larsen, Riga. Wind W.N.W.

UITGEZEILD.

TEXEL, 24 Aug. *Lion* (st.), Londen.

VLIE, 23 Aug. *Johanna Margaretha*, Ei, St. Petersburg. - *Anna Maria*, Kempen, dito. - *Alberdina Tjetskina*, van den Bos, dito. - *Catharina*, Thaden, Dantzig. - *Nijverheid*, Kemper, Malmöe. - *Activ*, Jensen, Drontheim. - *Familien*, Andreassen, Drammen. - *Lindley*, Meilander, Namsos.

HELLEVOET, 24 Aug. *Cologne* (st.), Londen. - *Gipsy* (st.), dito. - *Louise* (st.), Grangemouth.

BRIELLE, 24 Aug. *Osborne* (st.), Leith. - *Chevy Chase* (st.), Newcastle. - *Admiral Cator* (st.), Hartlepool. Wind N. W.

BROUWERSHAVEN, 24 Aug. *Stad Dordrecht* (st.), Londen. Wind W. N. W.

VREEMDE HAVENS.

BINNENGEKOMEN.

St. HELENA, 9 Julij. *Tweelingzusters*, Garst, Java (n. Amst.). — NEW-YORK, 8 Aug. *Arn. Böninger*, Hashagen, Rotterdam. — St. NAZAIRE, 20 Aug. *Balmoral* (st.), Rotterdam. - *Frauke Catharina*, Julius, St. Petersb. — PATRAS, 9 Aug. *Vlijt*, Engelsman, Triest. — CONSTANTINOPEL, 8 Aug. *Meika Jacoba*, Wielema, Galatz. — LONDEN, 23 Aug. *Eendragt*, Fortuin, Workum. - *Marg. Meijering*, de Jong, Gron. - *Andreasa*, Noord, Santa Cruz. — FALMOUTH, 23 Aug. *Annchen*, Velt, Smirna. — LIVERPOOL, 21 Aug. *Imin Brons*, Muller, Paraïba. — WARKWORTH, 21 Aug. *Anchantress*, Leake, Middelburg. — LEITH, 23 Aug. *Eendragt*, Munneke, Harlingen. — SHIELDS, 22 Aug. *Marg. Hendrika*, Datema, Dordrecht. - *Hilda*, Oloak, Rotterd. — SEAHAM, 22 Aug. *Fehmarn*, Schröder, Amsterdam. — HAMBURG, 23 Aug. *Maasstroom* (st.), Rotterdam. — CUXHAVEN, 23 Aug. *Pietertje*, Smedes, Amsterdam. — EMDEN, 17 Aug. *Margaretha*, Mudder, Amsterdam. — WINDAU, 7 Aug. *Hillechina Catharina*, Mooi, Grimsby. — BOLDERAA, 15 Aug. *Leda*, Zeplien, Schiedam. - *Theodora Antoinette*, Voogd, Sunderland. — 16. *Frouwina Elisabeth*, de Jonge, Liverpool. - *Helena*, de Jonge, Stokholm. — KROONSTAD, 18 Aug. *Catharina*, de Groot Bakker, Amsterdam. — CHRISTINESTAD, 13 Aug. *Maas*, Post, Vlaardingen. — KOPENHAGEN, 21 Aug. *Joh. Maria*, Schummelketel, St. Petersburg. — HALS, 19 Aug. ....., Drent, Amsterdam. — ARCHANGEL, 12 Aug. *Elise*, Kneppe, Rotterdam. - *Anna Elisabeth*, Schuur, dito. - *Agatha*, Zeilinga, Amsterdam. — 13. *Ludwig & Elise*, Folts, dito. - *S. J. Lund*, Hjorth, Schiedam. - *Stad Papenburg*, Bolwin, dito. - *Sophie*, Gerdau, Yarmouth. — SUNDERLAND, 21 Aug. *City of Petersburg*, Jarys, Rotterdam.

UITGEZEILD.

BOMBAY, 26 Julij. *Eclipse*, Doekzen, Liverpool. — GEND, 23 Aug. *Havanna Packet*, Harken, avontuur. — CONSTANTINOPEL, 9 Aug. *Calina A*, Andrianich, Amst. — SHOREHAM, 20 Aug. *Gazelle* Seagers, Rott. — PLYMOUTH, 21 Aug. *Georgina*, Heins, Alicante. — PAR, 21 Aug. *Vrouw Clara*, Don, Dordr. — SHIELDS, 20 Aug. *Burg. van Middelburg*, Hoek, Batavia. — SUNDERLAND, 20 Aug. *Echo*, Mordey, Rott. - *G. Smith*, Marshall, Nieuwediep. — EMDEN, 19 Aug. *Jonge Joseph*, Italjener, Term.zijl. — KIEL, 22 Aug. *Vr. Hillechina*, Joosten, Amsterdam. — STRAALSUND, 15 Aug. *Solon*, Schluck, Amsterdam. — 16. *Beate*, Parow, dito. — 19. *Prins Regent*, Grunwaldt, Schiedam. — WINDAU, 18 Aug. *Maria Beertha*, Top, Londen. - *Jantina*, Pot, Leith. - *Jeltina*, W... stoff. - *Fenna Gerarda*, Struik, de Maas. — BOLDE... *Aurora*, de Jonge, Elseneur. — 18. *Hoogezand*, van der ... *Triton*, Hemmes, dito. — *Afina*, Pottjewijd, Engeland. ...STAD, 17 Aug. *Nijverheid*, Koops, Stokholm.

GEPRAAID:

9 Mei, op 2° NB. en 91° OL., *Soerabaya*, de Boer, ... Falmouth.
14 Mei, op 1° ZBr. en 23° WL., *Vice Admiraal Gob...* v. Amsterdam naar Batavia.
20 Junij op 35° ZB. en 22° OL., *Nieuw-Holland*, ... n. Amsterdam.
11 Julij, op 9° NB. en 26° WL., *Antonia Petronella*, ... Rotterdam n. Batavia (alles wel aan boord).
31 Julij, op 24° NB. en 34° WL., *Goudkust*, Zillesen, ... Rotterdam.
27 Junij, op 27° 32' ZB. en 11° OL., *Ida Elizabeth* ... Tjilatjap n. Rotterdam.
....., op 3° NB. en 23 WL., *Zwaan*, v. Hemert, v. A... Batavia.

SCHEEPSTIJDINGEN.

ELSENEUR, 21 Aug. De Veendammer schoener ... Hoveling, van Dantzig met hout naar Bilbao, is wegens zi... kapitein uit het Kattegat geretourneerd.

MATANZAS, 1 Aug. Het schip *Chryseis*, kapt. He... vanna naar Falmouth, is den 25sten Julij alhier, wegen... equipage, binnengeloopen, doch heeft gisteren de reis weder ...

Carga-Lijsten.

ROTTERDAM.

SANTOS, *L'Etoile du Nord*, Voisard: 3350 b. Koffij, ... Born & Philippi.

(*Voorloopige opgave.*)

HAVANNA, *Ceres*: 801 k. Suiker, 5 k. Sigaren.

Rivier-Berigten.

RIJNHOOGTE.

KEULEN, 24 Aug. 7 v. 1 d. Keulsch (7 v. Rijnl.)

SCHEPEN IN LADING.

J. H. Kamps, *Coeln* N°. 9 naar Keulen; W. J. F. Wils... *heim* N°. 11, naar Dusseldorp en Duisburg; A. Greushaus... naar Mannheim; J. Andres, *Mainz* N°. 2, naar Mainz; C. ... *Francfort* N°. 15, naar Francfort en Bieberich.

FONDSEN EN BEURZ...

Buitenlandsche Beurze...

BEURS VAN LONDEN, 23 Augustus.

3 % Cons. cont.	91½ à ⅝	Spanje Bew. Coup.	...
Idem op 10 Sept.	91¾ à ⅞	6 % Turkije 1858 op 30 ...	...
5 % Braz.	99¾		
4½ % Braz. 1860.	88¾	Idem £ 100.	...
Ecuador	14½	4 % Turk. geg.	...
% Mex. op 30 Aug.	21⅞, 22	2½ % Holland	...
5 % Sardinie op 30 Aug.	78¾, 79½	4 % Holland	...
2 % Spanje op 30 Aug.	42	Wissel Amst. 3/m.	12.01
Spaansche Amortisable	16¾	Idem idem 3/d.	11.19

Ten gevolge van aanhoudende kooporders en voor geld... en voor speculatie hebben Engelsche fondsen heden, bij t... handel, hunne stijgende bewegingen voortgezet en sluite... hoogste standpunt, zijnde ¼ hooger dan gisteren.

Vreemde fondsen, waarin de handel ook levendiger was d... laatste tijd, waren echter over het algemeen flaauwer gesteg... meldenswaardige prijsverandering aan te toonen.

De bank heeft gisteren weder £ 64,000 in goud ontvangen...

De *North American*, die gisteren naar Quebec vertrokken... £ 35,000 in specie mede genomen.

Staat der Engelsche Bank op 21 Augus...

Afdeeling Bankbiljetten.

Uitgegeven bankbiljetten	£ 26,640,365	Vordering op den staat	...
		Andere waarden.	...
		Goud en baren.	...
		Zilver	...
	£ 26,640,365		...

Afdeeling Bankoperatiën.

Kapitaal der deelhebbers	£ 14,553,000	Gouvernem.-fondsen, waaronder de *Dead Weight* annuiteit.	£ ...
Rest.	" 3,535,021	Andere waarden.	" ...
Openbare depositos, waaronder de rek. van de schatkist, spaarb., commissarissen der Nation. Schuld en rente bet.	" 4,703,502	Bankbiljetten	" ...
Andere depositos	" 11,840,743	Speciën en baren.	" ...
Wissels op korten en langen termijn	" 715,736		
	£ 35,348,002		£ ...

Uit dezen staat blijken de volgende veranderingen: ...
Vermindering in de banknoten-circulatie ...
Vermeerdering in openbare depositos ...
Vermindering in andere depositos ...
Vermeerdering in edel metaal. ...
Vermeerdering in rest. ...

BINNENLAND.

(*Vervolg.*)

AMSTERDAM, 24 Augustus.

Door de benoeming van den heer Mr. P. P. van Bos... der commissie voor de staatsspoorwegen, houdt die heer, ... art. 91 van de Grondwet, op lid van de Tweede Kamer d... Generaal te zijn. Dien ten gevolge zal eerlang in het kiesdi... phen eene nieuwe keuze voor de Tweede Kamer moeten plaats...

Wij vernemen, dat bij het vervoer van een krankzinnig ... van het Nieuwediep naar het gesticht te Utrecht werd geleid, ... Straatman, het leven van den waanzinnige tweemaal met gr... heeft gered. De ongelukkige was namelijk aan twee saldaten... vasthielden, ontsnapt en was in het water gesprongen; de fou... hem geheel gekleed na, en bragt hem niet zonder worsteling ... wal. Weldra ontwrong zich de krankzinnige nogmaals en ... fourier hem op nieuw met moeite redden; eene derde po... toen onmogelijk gemaakt.

Stadsnieuws.

Kennisgeving van B. en W. dat zij van heeren contrô... directe belastingen van het 1e, 2e, 3e en 5e arrondissem... ontvangen het kohier van het patentregt van de buurt... kohieren van de personele-belasting van de buurten O, ... en VV, over het dienstjaar 1861/62, welke op den 16 en ... executoir verklaard en op heden aan de daarbij bet. rokk... ontvangers zijn verzonden.

— Commissarissen van de Groote stads Bank van Leen... nen deze stad, brengen ter kennisse van elk en een iegelijk, ... rende de maand September 1861, in het Locaal der Publieke ... pingen, in te gaan op den O. Z. Voorburgwal, hoek van de ... steeg, des voormiddags ten half tien ... hebben de gewone maandelijksche verkooping der verstane pand...

* 's GRAVENHAGE, 26 Aug. Heden wordt de 10de ... van Z. K. H. Prins Alexander, jongste zoon van HH. MM. ... residentie op de gebruikelijke wijze gevierd door het uitste... vlaggen en het bespelen van het klokkenspel.

— Z. Exc. de Minister van Buitenlandsche Zaken is van ... weder alhier teruggekeerd.

ENKHUIZEN, 22 Aug. Thans is de derde haringbuis ... *de stad Enkhuizen*, stuurman P. de Jong, binnengekomen. ... voerde haring bedraagt 88 ton. Volgens geruchten, is de vang... meesten der nog afwezige buizen zeer gering.

HARDENBERG, 23 Aug. De landbouwer B., in het ... hucht Heesterkant, gisteren op het land staande te ploege... door den bliksem getroffen, met het droevig gevolg, dat hij onm... een lijk was.

Weerkundige Waarnemingen
van 25 Augustus, ten 8 ure voormiddags.

NAMEN der PLAATSEN.	Barometer afwijking.	Wind. Rigting.	Kracht	Temperatuur. Cels.	Toestand der lucht.
	millimètres.				
Groningen.	— 2.4	N.W.t.N.	17	+ 14.2	—
Helder	— 0.1	N.W.t.N.	12.5	+ 15.4	—
Maastricht.	+ 1.0	W.	3	+ 14.0	—
Vlissingen.	+ 0.8	W.N.W.	10	+ 14.8	—
Havre	+ 3.3	N.N.W.	2	+ 15.9	betrokken.
Brest	+ 10.1	N.N.W.	0	+ 12.4	schoon.
Parijs	+ 4.3	W.N.W.	2	+ 13.9	zeer damp.

Grootste verschil in barometer-afwijking: In Nederland ... het geheel 12.5 mm.

Drukkerij P. D. VAN ES.